

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Otuz ikinci Birleşim

22 . I . 1954 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	284	5. — Sorular ve cevaplar	310
2. — Havale edilen kâğıtlar	285	A — <i>Yazılı soru</i>	310
3. — Yoklama	285	1. — Zonguldak Mebusu Abdürrah-	
4. — Görüşülen işler	285	man Boyacıgiller'in, Tekel fabrikalarının	
1. — Rize Mebusu İzzet Akçal ve 27		ve tekstil sanayiinin ne sebeple hususi te-	
arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 6123		şebbüs ve sermayeye devredilmediğine da-	
sayılı Kanunla değişen 2 nci maddesinin		ir Başvekâletten sorusuna Gümrük ve Te-	
son fıkrasının tefsiri hakkında tahriri ve		kel Vekili Emin Kalafat ve İşletmeler Ve-	
Adalet Komisyonu raporu (4/375)	285 :309	kili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevapları	
		(6/1287)	310 :311

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilatıyla İdare Ve Murakabeleri Hakkındaki 3460 sayılı Kanunun 42 ve 43 nci maddelerinin değiştirilmesine dair olan kanun teklifi, istemesi üzerine geri verildi.

Gündemde mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin sorulardan evvel görüşülmesi hakkındaki takrirler kabul olundu.

Zehra Işık'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanun ile,

Kaltabanoğullarından Ahmet Yılmaz'a ve, Arif Necip Kaskatı'nın eşi Mezkûre Kaskatı'ya vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanunlar kabul olundu.

Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının bir-

leştirilmesi hakkında kanun lâyihasının, nazarı dikkate alınan takrirle birlikte komisyona verilen beşinci ve son iki maddesi dışındaki diğer maddeleri kabul olundu.

İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununun 4348 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 5 nci maddesinin tadili hakkındaki kanun lâyihası görüşüldü ve birinci madde komisyona iade edildi.

22 . I .1954 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili Kayseri Mebusu *Fikri Apaydın*
Kâtip Çanakkale Mebusu *Ömer Mart*
Kâtip Gaziantep Mebusu *Ali Ocak*

Sorular

Sözlü sorular

1. — Malatya Mebusu Nuri Oçakcıoğlu'nun, Malatya Vilâyetine bağlı bâzı kazaların yollarına dair sözlü soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. ((6/1341)

2. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, 6195 sayılı Kanun dolayısıyla Cümhuriyet savcılıklarına tamim gönderildiğinin doğru olup olmadığına dair sözlü soru önergesi, Adalet Vekâletine gönderilmiştir. (6/1349)

3. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Kars Kalkındırma Derneğinin mahkemeye verilmesi sebebine dair sözlü soru önergesi İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1350).

Yazılı sorular

1. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Adliyeye müdahale edildiğine, 25 yıllık fiilî hizmetini ikmal edenlerden Adalet Vekâletince emekliye sevk edilenlerin sayısına, 1952 ve 1953 yıllarında nakil ve tahvil edilen hâkim ve savcılarının miktarına dair yazılı soru önergesi, Adalet Vekâletine gönderilmiştir. (6/1342)

2. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in; İktisadi Devlet Teşekküllerinde

verilen ziyafetler hakkındaki yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1343)

3. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Öğretmenler Yapı Sandığının durumu hakkındaki yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1344)

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Namıkkemal Mahallesi sâkinleri hakkındaki yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1345)

5. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, vekâlet emrinde ne miktar memur olduğuna, vekâleten ve ek olarak vazife gören memurların sayısına dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1346)

6. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, öğretmenlerin nakil ve tâyinleri hakkındaki yazılı soru önergesi, Millî Eğitim vekâletine gönderilmiştir. (6/1347)

7. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Yeni kurulmakta olan çimento, şeker ve emsali fabrika ve tevsilerle demir - çelik fabrikalarında geniş bir programla çalışılmasının derpiş edilip edilmediğine dair yazılı soru önergesi İşletmeler Vekâletine gönderilmiştir. (6/1348)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Afyon Karahisar Mebusu Ali İhsan Sâbis'in, Milletvekilleri Seçimi Kanununun 9 ncu ve 34 ncü maddelerine fıkralar eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/597) (İçişleri, Anayasa ve Adalet komisyonlarına).

Takrir

2. — Kastamonu Mebusu Hayri Tosunoğlu'nun, Dilekçe Komisyonunun 20 . I . 1954 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 7754 sayılı kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takriri (4/400) (Dilekçe Komisyonuna).

Raporlar

3. — Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/702) (Gündeme).

4. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve İçişleri ve Bütçe komisyonları raporları (1/704) (Gündeme).

5. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işa-

retli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/656) (Gündeme).

6. — Gaziantep Mebusu Cevdet San ve 15 arkadaşının, Nizipli Habes Böler'e vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/580) (Gündeme).

7. — Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihasıyla Tekel Umum Müdürlüğü 1953 yılı Bütçesinde münakale yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/681, 705) (Gündeme);

8. — Çanakkale Mebusu Kenan Akmanlar ve 20 arkadaşı ile Konya Mebusu Saffet Güröl'un, «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», «Ticaret Borsaları» ve «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları» ve «Ticaret Borsaları» Birliği hakkındaki 5590 sayılı Kanuna bazı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifleri ve Ekonomi ve Ticaret komisyonları raporları (2/582, 585) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Ömer Mart (Çanakkale), İhsan Gülez (Bolu).

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.
(İçel seçim çevresi mebuslarına kadar yok-

lama yapıldı.)

REİS — Oturumu açıyorum efendim.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Rize Mebusu İzzet Akçal ve 27 arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değişen 2 nci maddesinin son fıkrasının tefsiri hakkında takrir ve Adalet Komisyonu

raporu (4/375) [1]

REİS — Bir tezkere var okuyoruz :

[1] 45 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

13 . I . 1954

Yüksek Reisliğe

Umumi Heyet gündeminin, bir defa görüşülmeğe tâbi işlerin 34 ncü sırasında yazılı bulunan, Rize Mebusu İzzet Akçal ve 27 arkadaşı- nın, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanun- la değişen ikinci maddesinin son fıkrasının tef- siri hakkındaki Adalet Komisyonu raporunun gündemin diğer işlerine tercihan öncelikle gö- rüşülmesine müsaade edilmesinin Yüksek Umu- mi Heyete arzına komisyoneca karar verilmiş bu- lunmaktadır.

Gereğinin yapılmasına müsaade buyurulma- sını saygılarımla arz eyerim.

Adalet Komisyonu Reisi
İzmir Mebusu
Halil Özyörük

REİS — Raporu okuyoruz efendim.

(Adalet Komisyonu raporu okundu.)

CEVDET SOYDAN (Ankara) — Lütfen muhalefet şerhi de okunsun.

REİS — Muhalefet şerhini de okuyoruz efendim :

(Muhalefet şerhi de okundu)

REİS — Söz alan arkadaşlardan sıra Müfit Erkuyumcu'dadır; buyurun.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, müzakere ettiğimiz konu cidden mühimdir. Çünkü ceza evlerinde mahkûm bulunan 10 binlerce vatandaşın haklarına tallûk etmektedir. Bu itibarla Büyük Meclisin bu mesele üzerinde lâyıık olduğu hassasiyetle durarak işi iyice incelemesini sözlerime başlar- ken bilhassa rica ederim.

Muhterem arkadaşlar, malûm olduğu üze- re 15 . VII . 1953 tarihinde Resmî Ceride ile ilân edilen ve meriyete giren 6123 sayılı Ka- nunun infaza mütaallik 13 ncü maddesinde; ce- zanın infaz sistemi değiştirilmiş ve infaza mü- taallik hükümler ağırlaştırılmıştır. Şimdi mev- zuubahis olan mesele, ağırlaştırılan bu 13 ncü madde hükümleri evvelce mahkûm edilen ve ce- zalarını çekmekte olan mahkûmlara da teşmil edilebilir mi, edilemez mi? Meselesidir. Bu su- ale cevap verirken her şeyden evvel Ceza Ka- nunumuzun ikinci maddesindeki prensip göz önünde tutulması lâzımgelir.

Ceza Kanununun bu bahsi geçen ikinci maddesinde aynen şöyle deniyor : (Eğer cü- rüm veya kabahat işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanun hükümleri bir birinden farklı ise fail lehine olan kanun hük- mü, - bilhassa buraya dikkat buyurmanızı rica ediyorum - tatbik ve infaz olunur.) Vâzı kanu- nun ikinci maddede vaz'ettiği prensiple eğer yeni kanun maznunun lehinde ise o hükmü es- ki mahkûmlara tatbik ve teşmil etmek gerek- tir, aleyhte ise evvelce mahkûm olan ve ceza- larını çekmekte bulunan mahkûmlara asla tat- bik edilmez; çünkü cezanın ağırlaştırılması ne- ticesini intaç etmektedir. Şimdi bu okuduğum ikinci maddenin infaz kelimesini ihtiva ettiği düşünülürse, bunun 13 ncü maddeye mütaallik infaz hükümlerini de içine aldığı aşikâr bir su- rette sabit olur. Aksi noktai nazarı kabul etti- ğimiz takdirde durum şöyle olacaktır : 9 sene- ye mahkûm olan bir vatandaşın cezası, bu ce- za infaz edilmekte iken sonradan çıkmış olan bu 13 ncü madde ile 18 seneye çıkarılmış ola- caktır. Bu hal, ne ikinci madde ile kabili telif- tir ve ne de hak ve adalet kaidelerine uyar. Hal böyle iken Adalet Vekâleti yaptığı bir ta- mimle bu 13 ncü madde hükmünün eski mah- kûmlara da tatbik edileceğine dair bir emir göndermiş ve işte bu münasebetle de bu tefsir teklifi İzzet Akçal arkadaşımız tarafından hazırlanmış ve huzurunuzda getirilmiştir. Ada- let Komisyonunun ret raporunda : «infaz baş- ka, ceza başkadır. Binaenaleyh infaz usuli bir muamele olduğuna göre makable teşmil edilir ve aleyhe olan hüküm telâkki edilmez» denili- yor.

Arkadaşlar, bu mütalâa asla vârit değildir. Ceza Kanununun ikinci maddesi hükmü tefsir- e muhtaç olmayacak kadar sarihdir. Burada deniliyor ki; (tatbik ve infaz olunur.) Adalet Komisyonu bu noktai nazarı, yani infazın usu- le mütaallik bir muamele olduğunu kabul edi- yor. Halbuki Garp hukukunda bu mütalâa da profesörlere kabul edilmemektedir. İnfaz, ce- zanın bir safhasıdır. İnfaz ile hükmolunan ceza tamamlanır. Bu itibarla (infaz başkadır, ceza başkadır) şeklindeki mütalâa vârit olmaz. Adalet Komisyonunun anladığı mânada infazı usuli bir muamele telâkki etseydik o zaman infaza mütaallik olan 13 ncü madde hükümleri- nin Ceza Kanunu içinde yer almaması, Ceza

Muhakemeleri Usulü Kanununda yer alması lâzımgelirdi. Bu da gösteriyor ki, Ceza Kanunumuz infazı ayrı telâkki etmemiştir. Çünkü Ceza Kanunu buna yer vermiştir. Eğer Adalet Komisyonunun anladığı mânada, usuli bir mânada olsaydı ve makable teşmili icabetseydi bu takdirde Ceza Kanunu içinde değil, doğrudan doğruya ceza usulü içinde yer alması lâzımgelirdi. Binaenaleyh Adalet Komisyonunun bu şekildeki mütalâası kendi noktai nazarını değil, aksi noktai nazarı, yani İzzet Akçal arkadaşımızın tefsire mütaallik noktai nazarını teyit etmektedir. Bu itibarla komisyonun bu noktadaki mütalâasında isabet yoktur.

Arkadaşlar; Ceza Kanununun ikinci maddesindeki prensip daha ziyade cezaların mahkûmların lehine ağırlaştırılmaması gayesini gütmektedir. Nasıl kabul edilebilir ki, eski kanun zamanında mahkûm olmuş ve 18 senelik bir cezayı ceza evine girdiği tarihten itibaren gösterdiği hüsnü hal dolayısıyla 9 senede ikmal ederek çıkmak hakkını kazanmış bir mahkûma, sonradan çıkarığımız bir kanunla eski müddete rücu ile, «Sen 9 senede değil 18 senede tahliye edileceksin» denilebilir mi? Bu ne ceza prensipleriyle, ne adaletle kabili telif değildir.

Komisyon raporunda, Adalet Komisyonu sözcüsünün evvelce, kanunun müzakeresi sırasında vukubulan bir beyanatına istinat edilmektedir. Bir defa Yüksek Meclisin nazarı dikkatini celbedirim ve her zaman komisyonların Meclis huzurundaki çalışma tarzlarını hatırlamanızı rica ederim. Meclis huzurunda komisyon başkan ve sözcüsünden başka kimse bulunmamaktadır. Komisyon üyeleriyle müzakere edip karar almadan sorulan bir suale karşı ancak, komisyon değil, sözcüsü cevap verdiği için bu da ancak sözcüyü ilzam eder. Bu bakımdan komisyon sözcüsü 6123 sayılı Kanunun müzakeresi sırasında şöyle demişti şeklindeki mütalâada asla isabet yoktur. Bir ceza prensibinin, bir komisyon sözcüsünün mütalâasıyla değiştirilmesi gerektiği mütalâası asla akıl ve mantık kabul edeceği bir iddia değildir. Bu bakımdan tefsir talebi tamamen yerindedir, ceza prensiplerine uygundur ve aksi noktai nazar ve tatbikat on binlerce vatandaşın hakkını ihlâl eder. Bundan dolayıdır ki, tefsir talebinin kabulünü ve Adalet Komisyonu raporunun reddini rica ediyorum. Buna dair de bir tahrir takdim ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Abdürrahman Fahri Ağaoglu!.. (Yok sesleri).

Cevdet Soydan, buyurun.

CEVDET SOYDAN (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; 6123 sayılı Kanun neşir mevkîine konduktan sonra bu kanunla Ceza Kanununun sisteme taallük eden hususu değiştirilmiş, suçlu aleyhine değiştirildikten sonra Adalet Bakanlığı çıkardığı bir tamimle bu kanunun tatbikat sahasına vaz'ı tarihinden evvelki tarihlerde suç işleyenlere de bu kanunun 13 ncü maddesinin tatbik edileceğini teşkilâtına tamim etmiş bulunmaktadır. Bu tamimin neşirinden sonra Büyük Millet Meclisine mahkûmların vâkı müracaatları yanında Adalet cihazı ile ilgili barolarda neşredilen ve diğer adalet uzuvlarında vukua gelen müzakerelerde bu meselenin büyük bir haksızlığa yol açtığı katî bir surette tebarüz ettirilmiş bulunmaktadır.

Arkadaşlar; bu tamimin neşirinden sonra o kadar ehemmiyetli bir tesir hâsıl olmuştur ki, vatan sathında bu kanunla ilgili bütün vatandaşlar âdeta elbirliği ile feryadederek mümkün olduğu kadar selerini duyurmak için şikâyetlere başlamış bulunmaktadırlar.

Arkadaşlar, Ceza Kanununun tatbikatında dünyanın her tarafında, tarihin her zamanında ceza kanunlarının makabline şâmil olmaması esas kaide olarak kabul edilmiştir. Bu kaide hilâfına şimdiye kadar hiçbir hüküm çıkarılmadığı iddia edilemez ve bu ilmen müdafaa ve kabul edilemez. Adalet Bakanlığı filhakika bu mer'î kanunla evvelce meriyette bulunan kanun arasındaki hükümlerde bir tereddüte düşmüşse kendisinin doğrudan doğruya işi halletmekten ziyade Büyük Millet Meclisine müracaat ederek tefsir talebinde bulunması lâzımgelirdi. Hukuk yolları ve hukuk sistemleri bunu icbettirir. Ceza Kanununda infaz sırasında usule mütaallik olmak üzere bir tereddüt hâsıl olmuşsa, müddeimuminin, kararı veren mahkemedен, infazın ne şekilde olacağına dair bir karar istiyeceği gibi, âdi hukuka taallük eden meselede de, hükmün tefsiri mevzu bahis olduğu takdirde, hükmü veren mahkeme, ya icra mevkii veya ilgili her hangi bir kanalla tefsir talebinde bulunabilirdi. Bugünkü hukuk sistemimiz, teşrii hayatımızda tereddüt hâsıl olduğu takdirde, tereddüde düşen B. M. Meclisi âzası-

nın veya icra makamının o kanunu ısdar eden B. M. Meclisinden bir karar istemesi gayet tabii iken işi doğrudan doğruya Adalet Bakanının re'sen hal yoluna götürmesi şüphesiz hatalı olmuştur ve büyük haksızlıklara yol açmıştır.

Arkadaşlar; bu kanunun tatbikatına noktâ nazarınızı daha canlı olarak celbedebilmek için kanunun neşredildiği gündeki infazın şeklini hatırlatmama müsaade buyurmanızı rica ediyorum.

Kanunun neşredildiği gün cezasını bitirmiş olan vatandaş mülga 13 ncü maddenin hükümlerinden istifade ettiği halde, bir gün sonra çıkması lâzımgelenlerin altı ay veya 1,5 sene sonra tahliye edilmeleri gibi bir durum hâsıl olmuştur. Hakikaten arkadaşlar; kanunun neşredildiği günden itibaren olmasa bile tamimin gönderildiği günden itibaren yanlışlığın devam ettiği ve birçok vatandaşların ceza evlerinde müddetlerini bitirdikleri halde haksız yere inlemekte olduklarını görerek onların bu haklarını kabul ve teslim etmek lâzımdır.

Muhterem arkadaşlar; benden evvel konuşan Erkuyumeu arkadaşımız Ceza Kanununun ikinci maddesinin hükmünü burada okuduğu için bendeniz tekrar etmiyeceğim. Âşikâr olan haksızlığın Heyeti Celilece kabul edildiği kanaatindeyim. Tefsire mütaallik encümen kararının reddini arz ve teklif ederim.

REİS — Halil Özyörük.

HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Ceza Kanunumuzun ikinci maddesi bir prensip hükmü koymaktadır. Bu madde hükmüne göre, cezası kanunen tâyin edilmeyen bir fiile ceza verilmeyeceği gibi, son çıkan kanunla, evvelki kanun hükümleri arasında bir tezat ve muhalefet mevcut olduğu takdirde hangisi suçlunun, mahkûmun lehine ise, o hükmün tatbik edileceği gösterilmektedir. Madde aynen şudur, uzun olmadığı için dinlemekte sıkıntı çekilmez. «İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmıyan fiilden dolayı kimseye ceza verilmez». İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmıyan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hükmolünmüşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.

Bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun

hükümleri birbirinden farklı ise, fiilin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur».

Bu infaz kelimesine nazarı dikkati âlilerini celbederim. Çünkü bu infaz italyanca aslında mevcut değildir, yalnız tatbik kelimesi vardır. Biz İtalyan Ceza Kanununu aldığımız zaman bu infaz kelimesini ilâve etmiş bulunuyoruz. Zaten bütün mücadele infaz üzerindedir. Yani Adalet Vekâletinin anlayış şekli ile bunun haricinde diyebilirim bütün hukuk mensuplarının anladıkları şekil tamamen bu infaz kelimesi üzerinde durulmaktan ve bundan çıkan neticeleri münanaşa ve mukayese etmekten doğmaktadır.

Muhalefet şerhimizde meselenin ariz ve amik sebeplerini izah etmiş bulunuyoruz. Yüksek huzurunuzda bunlar okunduğu için tekrarına lüzum görmüyorum. Yalnız mevzu bahis olan hâdisede bir 13 ncü madde meselesi vardır. Eski ahkâma göre, yani son tadil ettiğimiz ve hükümlerini teşdit ettiğimiz Ceza Kanunu vardır, malûmu âliniz. Bu Ceza Kanununun yüz küsur maddesi değiştirilmiş ve cezalar tamamen teşdit edilmiştir. Bunlar arasında bu 13 ncü maddede mevcuttur. Bu madde, ağır hapis cezasına mahkûm olan kimse hakkındaki ceza hükmünün nasıl çektirileceğini gösteren bir maddedir. O madde hükümlerine göre ağır hapis cezası dört devrede çektirilmekte idi. Bunlardan birincisi; münferit hapis usulüdür. Bu münferit hapis usulü evvelki 13 ncü maddeye göre bir aydan eksik altı aydan fazla olmamak üzere mahkûmu bir hücrede gece ve gündüz yalnız bırakmak suretiyle infaz olunur. Bu müddet bittikten sonra ikinci devre gelir. İkinci devre normal olarak ceza evinde bir müddet kalmasını icabettirir ki bu, bir sene, iki sene müddetle malûm âliniz olan şekilde iş ayarlanmıştır. Bu ceza evinde hüsnühal üzere bu müddeti tamamlarsa, ondan sonra 3 ncü devreye geçer. 3 ncü devre iş esasına müstenit olan ceza evlerinde çekilir. Meselâ İmrâlı, Dalaman, Edirne, Zonguldak'ta kömür madenlerinde, Şark'ta bakır madeninde. Şurada burada muayyen yerlerde çektirilen bir cezadır. 3 ncü devre başladı mı, bu üçüncü devrede her geçen 3 gün 4 gün sayılır. Bu da bakıye cezanın üçte birine muadil olmak üzere bir müddettir. Bu müddet de bu şekilde çektirilir. Ondan sonra 4 ncü devre gelir. 4 ncü devrede, 1 gün, 2 gün sayılır. 18 sene ağır hapis cezasına mahkûm olan bir adam, bu dev-

relerden geçtikten sonra dokuz sene dört ay on altı günde cezasını tamamlar ve ceza evinden çıkar. Şimdi yeni tadilâta göre yani, Ağustos'ta meriyet mevkiine girmiş olan ve şedit ahkâmı ihtiva eden 13 ncü maddeye göre bu devreleri kaldırdık ve dedik ki, ilk devre münferit hâpistir. Evvelce bir aydan altı aya kadardı. Şimdi bir aydan bir seneye kadara çıkarıldı.

Münferit hücre çok elim ve ağırdır. Tek başına gece gündüz orada kalmak, kimse ile konuşmamak, okuyup yazmaktan mahrumiyet gibi birtakım tazyik edici şartlar içinde bu ceza infaz edilmektedir. Müddet dahi bu yeni kanunla yükseltilmiştir. Ondan sonra ikinci, üçüncü, dördüncü devreler artık mevzuubahis değildir. Binaenaleyh 18 sene ağır hapse mahkûm olan bir adam, 18 seneyi günü gününe infaz edilmek suretiyle ceza evinde cezasını çeker ve çıkar. Şimdi yeni hükümler Ağustos ayında meriyet mevkiine girdiği zaman, evvelce mahkûm olmuş ve eski hükümler dairesinde cezasını çekmek üzere bulunmuş devrelere girmiş bir mahkûma. Tasavvur buyurun; eski ahkâma göre bu adamın üçüncü ve dördüncü devreleri çekerken üç günü dört gün, bir günü iki gün sayılmak suretiyle mahkûm olduğu cezanın hemen yarısını çektiği zaman tahliye edilmesi icabeder. Adalet Vekâleti bu hususta ne yaptı? Kendiliğinden bir tamim yaptı, size, bütün hukukçulara hitap ediyorum; bu şedit hükmü ihtiva eden Ceza Kanunu tadilâtı, evvelce mahkûm olmuş, cezasını çekmekte bulunmuş mahkûmlar hakkında tatbik edilecektir dedi. Çünkü bu cezanın infaz meselesi tamamen usuli hükümlerdendir. Umumi hükümler makable şâmilidir. Binaenaleyh bunlar makabline şâmil olduğu için şiddetli hükümleri ihtiva eden tadilâtı ahirede makable şâmilidir dedi.

Şimdi ihtilâf, evvelce de arz ettiğim gibi, bir kere cezanın infazı meselesi usuli hükümlerden midir? Usuli hüküm ne demektir? Bu, bir prosedür meselesidir. Bir dâvanın hükme bağlanması için dâvanın ikame edildiği tarihten itibaren hükmün verildiği zamana kadar geçen zamanda dâvanın şekli ikamesine, diğer tarafın ona mukabelesine, tahkikat icra edildikten sonra tarafların mürafaalarına ve ondan sonra hükmün tefhîm ve ısdarına kadar geçecek devre içindeki muamelâtı ihtiva eden usuli bir manzumedir. Binaenaleyh usul hü-

kümleri demek, bir hâdiseyi hükme bağlamak için takibedilecek yolları, yapılacak işleri gösteren kaideler demektir. Usul kaidelerini infazla nasıl karıştırıyorlar? Ekseriyet kararı ki, İzzet Akçal arkadaşımızın tefsir talebinin reddine taallûk ediyor, ekseriyet, raporda diyor ki, infaz usulidir. Peki, bunun mesnedi nedir? Mesnet yok. Hapishanede dört devre vardır. Birinci devre münferit hücre, ikinci devre ceza evindeki müddet, üçüncü devre, her üç günün dört gün, dördüncü devre; bir günün iki gün sayılması suretiyle çektirilecektir. Mahkûmünbihin, mahkûm olduğu bir cezayı bu devrelerde çektirmek usuli bir kaide midir? İstirham ederim, usuli hükümler bir kere prensip itibariyle tamamen usul kanunlarında yer alır. Esas kaide budur. Bunun haricinde usuli hükümlerden bahseden Ceza Kanununun bazı maddelerinde hükümler de mevcuttur. Tereddüde mahal yoktur. Meselâ şikâyetname ile dâva ikame edilmek, dâvadan feragat edilmek gibi bazı usuli hükümler Ceza Kanununda yer almıştır ama infaz keyfiyeti asla usuli bir hüküm değildir. Usuli bir hüküm olmadığının başlıca delili, Ceza Kanununun 13 ncü maddesidir, bu maddede tamamen infazın ne şekilde yapılacağını gösteren hükümlerden ibarettir. Bu hüküm tatbik edildiği takdirde keenne bir katil suçu mahkûmunun cezası 9 yıl, 4 ay, 16 gün imiş gibi infaz olunur. Bu, doğrudan doğruya kanunun bir maddesidir. Biraz evvel arz ettiğim gibi, Ceza Kanununun eski ve yeni hükümleri tearuz ettiği takdirde mahkûmun lehine olan ceza tatbik ve infaz olunacaktır, bütün bu hükümler infaz safhasına taallûk eder, şimdiki ahkâma göre de, muayyen ceza ne ise o tatbik olunacaktır. Hattâ tatbikatta infaz da dâhildir.

Mamafih biz vâzı kanun olarak bu hükmü aldığımız İtalya Ceza Kanununda tatbikten sonra infaz kelimesini de koymuşuz.

Koyduğumuza göre, kanunun bu kadar açık ve sarîh hükmü muvacehesinde nasıl denebilir bu usuli bir hükmüdür, diye?

İkinci madde hükmü ne kadar sarîhtir, her türlü tereddütten, istibahtan âzade, hiçbir tereddüt ve tefsire mahal vermiyecek şekilde bâriz ve sarîhtir.

Diğer hükümleri bir tarafa bırakıyorum,

infaz, eski hukukumuzda göre de hükmün bir parçası bir safhası sayılır. Asıl olan budur. Hüküm, infaz ile, tamamlanır. Bu olmayınca hüküm bızatihi hiçbir şey ifade etmez. Şu itibarla infaz, tetimmei kaza olduğuna göre, 2 nci madde hükmü sarihi muvacehesinde infazda dahi eski ve yeni hükümler arasında aykırılık mevcut bulunduğu takdirde hangisi mahkûmun lehinde ise o tatbik olunur, hükmü sarihi karşısında tamimde aksini nasıl emrettiklerine hayret etmek kabil değil. (Bravo sesleri, alkışlar)

Bir noktai mühimme üzerinde daha duracağım : Muhterem şahsiyetlerine karşı asla bir târiz olarak söylemiyorum, böyle bir şey hatırımdan geçmez. Sayın Adalet Bakanından istirham ediyorum. Mahkemelere bu tamimi hangi esasa müsteniden yapmışlardır?. Niçin müdahale ettiler buna?. Ceza usulümüzün 402 nci maddesi açıktır. Bakın ne diyor. 402 nci maddenin matlabı şu: «Hükmün tefsirinde veya cezanın infazında tereddüt...» Matlap budur, madde 402 de.

(Bir mahkûmiyet hükmünün tefsirinde veya tâyin olunan cezanın hesabında tereddüt edilir, yahut cezanın kısmen veya tamamen infazı lâzım gelmeyeceği iddia olunursa bu bapta mahkemeden bir karar istenir.

399 ncu madde dairesinde cezanın tehiri talebinin reddi aleyhinde vukubulan muhalefetlerde aynı hüküm caridir) denilmektedir.

Binaenaleyh bir cezanın infazında tereddüt edildiği takdirde mahkemeden usulen bir karar almak lâzımgelir. Sayın Adalet Bakanı nasıl bu yükü üzerlerine almışlardır ve mahkemelere bu tebligatı nasıl yapmışlardır, cidden şaşmaktayım. Bu cesareti ben kendi hesabıma gösteremem. Çünkü mesele o kadar nazik ve mühimdir ki; bakın; Ağustos ayında yürürlüğe girmiş olan bu yeni hükümler Ağustostan itibaren geçen 5 - 6 ay içinde müddeti mahkûmesini bitirerek ceza evinden çıkması lâzımgelen mahkûmlar bugün hâlâ ceza evinde bulunmaktadırlar. Ne hakla ve ne salâhiyetle?. Bu mülâhazai indîye veya her hangi bir telâkki, bir adamı ceza evinde 6 - 7 ay tevkif için bir sebep midir?.

Arkadaşlar, biz bir hukuk devleti kurmak ve bütün mevzuatı hukukiye ve kanuniyemizi buna göre ayarlamak azmi kararında bulunan bir iktidarın mensuplarıyız. (Bravo sesleri). Binaenaleyh bu iktidarı temsil eden Adalet Vekâletinin âzami dikkatle hareket etmesi lâzımgelir.

Niçin maşa varken elleriyle ateş tutmaktadırlar, sebep nedir? Mademki, kendilerinde bir tereddüt hâsıl olmuştur, bunu izale için müddeiumumiye diyebilirlerdi, mahkemeden bu hususta bir karar al ve bu suretle mahkemenin kararı alınır. Eğer bu karar noktai nazarına muvafık gelmiyorsa temyiz ettirir, itiraz ettirir, kendisi yazılı emir verir. Temyize gönderir ve Temyiz de işi bir karara bağlayabilirdi. Bu yükü üzerlerine almalarına ve bundan tehaşi etmediklerine cidden müteessirim.

Şimdi Heyeti Celilenizce tefsir talebi kabul edilirse, durum ne olacaktır? Ben kendilerinden soruyorum, bu durum ne olacaktır? Yedi sekiz aydan beri demek ki bigayrihakkın ceza evlerinde inlemekte olan yüzlerce vatandaşın hakkı nakabili telâfi bir safhada demektir. Bunun telâfi edilmesine imkân yoktur. Bu nasıl telâfi edilir?

Bir saniye, bir dakika bir adamı hilâfi kaunun hapsedmek, Ceza Kanunumuzun 179 ncu maddesi mucibince ağır hapsi müstelzimdir. Ben dehşet içindeyim. Ben bunu burada arzetmiyorum, samimiyetle söylüyeyim, burada arzetmiyorum, evvelce muhterem Adalet Vekilinin nazarı dikkatini cedbettim. Ben değil, yalnız birçok arkadaşlarla beraber bunun doğru olmadığını ve hatanın neresinden dönülürse kâr sayılmak lâzımgeldiğini kendilerine samimiyetle söyledik. Fakat bizim bu samimî sözlerimiz maalesef bir mâkes bulmadı. Daha ileri gitmiyelim arkadaşlar, vaziyet gayet açık ve sarihtir. Binaenaleyh on üçüncü madde asla usuli hükümlerden değildir. İkinci maddedeki infaz kelimesi tamamen bunu istihdaf etmektedir. Bu itibarla tefsir talebinin reddi doğru olmadığını ve talebin kabulü gerekeceğini hürmetle yüksek huzurunuzda arz ederim.

REİS — Komisyon sözcüsü.

ADALET K. SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, huzuruza gelmiş bulunan Adalet Komisyonu raporu üzerinde konuşan arkadaşlarıma komisyon sözcüsü sıfatıyla cevap vereceğim. Elbette ki vekâlet adına vekâletle ilgili sözlerden dolayı lâzımgelen cevabı da Adalet Vekili vermiş olacaktır.

Burada muhterem arkadaşım İzzet Akçal'ın Adalet Komisyonunca reddedilen talebine girmekten evvel Ceza Kanununun yüksek

heyetinizde ne maksatlarla ve hangi gayeler istihdaf edilerek tadile uğramış olduğunu kısaca arz etmek isterim. (Biliyoruz sesleri).

CEVDET SOYDAN (Ankara) — Biliyoruz.

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Müsaade eder-seniz vazifemi yapayım, Beyefendi.

Muhterem arkadaşlar, cemiyet bünyesi içe-risinde işlenen suçların çoğalmasında karşısında vâzın kanununun kabul etmiş olduğu cezaların azlığı nazarı itibara alınmış ve yüksek cemiyet menfaati mülâhazasıyla bâzı suçların cezaları artırılmış bulunmaktadır. Bu arada da ceza-nın infazına ait usuli hükümleri ihtiva eden 13 ncü maddenin dörde ayrılmış bulunan infaz kısım-ları üzerinde de durulmuş ve hakikaten mah-kûm aleyhine ağırlaştırıcı hükümler kabul edil-miş bulunmaktadır.

Şimdi İzzet Akçal arkadaşımızın talebi ne-den ibarettir? 6123 sayılı Kanunla değişen Türk Ceza Kanununun infaza mütaallik 13 ncü ve mütaakıp maddeleriyle meşruten tahliyeye ait hükümler, suçlunun aleyhine olarak ağırlaştırılmış bulunduğundan, ancak bu kanunun yürürlüğe girdiği 1 . VIII . 1953 tarihinden sonra suç işlemiş olanlar hakkında tatbik edilmek icabeder. Talep bu mahiyettedir.

Arkadaşlar, Türk Ceza Kanununun ikinci maddesini okudular, tekrar okumak suretiyle vaktinizi israf etmiyeceğim. Arkadaşımın tale-bi neden ibarettir? Bu talebi yüksek huzuru-nuzda okursam göreceksiniz ki, talebin yazılış ve mahiyet itibariyle bir tefsir talebini ihtiva etmediği açık olarak gözükmüş olacaktır. İstek şudur : Türk Ceza Kanununun ikinci maddesi-nin son fıkrasında : «Bir cürüm ve kabaha-tin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neş-rolunan kanun hükümleri birbirinden farklı ise lehte olan kanun infaz ve tatbik olunur.» Kanuna esas mehz bulunan İtalyan Ceza Ka-nununun yalnız tatbik kelimesini ihtiva ettiği halde mevzuatımıza intikal ederken (tatbik ve infaz olunur.) şeklinde alınmış bulunmaktadır. Bunda anladığımızı göre esbabı mucibe şudur : İtalyan Ceza Kanununda tatbik kelimesinin bu-lunması ve infaz kelimesinin bulunmaması kar-şısında ikinci maddenin suçlunun lehinde bulu-nan sonradan çıkan kanun hükümlerinin kazi-yei muhkeme teşkil eden hükümlerde nazarı itibara alınmayacağı mütalâasından ileri gel-mektedir. Binaenaleyh tatbik kelimesi ile hâ-

kim henüz hükmünü vermezden veya hüküm kesbi katiyet etmezden evvel suçlunun lehine bir kanuni madde çıkmış olursa bu suçlunun le-hine tatbik edilebilecektir. Ancak verilen hü-küm kesbi katiyet ettikten sonra çıkan kanun suçlunun lehine dahi olsa infaz sırasında bunu nazarı itibara alamıyacaktır. İşte bu tereddü-dü ortadan kaldırmak için Türk Ceza Kanunu kabul edilirken ikinci maddenin sonuna lehte bulunan hükümlerin infazı sırasında «tereddüt hâsil olmasın diye «tatbik ve infaz» kelimeleri maddeye konulmuştur.

Arkadaşlarımızla ayrıldığımız nokta şudur : Arkadaşlarımız demektedirler ki, madem ki, ka-nunda infaz kelimesi vardır, binaenaleyh infa-zın içinde 13 ncü maddedeki infazi usuli hüküm-ler dahi birlikte mevcuttur. Binaenaleyh 13 ncü maddeyi de beraber mütalâa ederek ikinci maddeyi tatbik etmek lâzımgelir. Biz diyoruz ki; kanunun kabul ettiği infaz hükmü, hâki-min hükmü ile mahkûma ve suçluya verilmiş olan kararın kendisinden ibarettir. Binaenaleyh yeni çıkan kanunda bizatihi hâdis, fiil için terettübeden cezada bir noksanlık, suçlu lehine bir tahfif mevcut ise ancak infaz sırasında bu hüküm nazara alınır. Bir misal vereyim; evvel-ce katil suçunun cezası on sekiz sene ağır hapis ise, bilâhara çıkan kanunla katil suçunun ce-zası on seneye indiği zaman, infaz zamanında on senelik ceza tatbik edilecektir.

Muhterem arkadaşlarım; uzun boylu huzu-runuzu işgal etmiş olmayayım. Adalet Komis-yonu olarak bu fikrin, yalnız kendi şahsi dü-şüncelerimizin, şahsi hukuki fikirlerimizin mah-sulü olmadığını Yüksek Heyetinize izah etmek isterim. Biraz evvel konuşan gerek Müfit Erku-yumcu arkadaşımız, gerekse komisyonumuzun muhterem Reisi Halil Özyörük arkadaşımız, Adalet Vekilini âdeta kanuna aykırı hareket etmiş olduğu noktasını ele alarak tefsir talebini bir tarafa bırakmak suretiyle bu yolda idare-i kelâm eylediler.

Şunu izah etmek isterim ki, bu yoldaki mü talâa, yani 13 ncü maddenin usuli hükümlerinin ikinci maddenin şümülü haricinde kaldığı yo-lundaki mütalâa, kendimizin değil ve fakat ha-kikaten hukuk ve ceza ilminde birer otorite olan profesörlerin kabul ettiği nazariyeler cüm-lesindedir. Şu halde karşınızda iki tezi de ayrı ayrı müdafaa etmek ve iki tez için de yüksek

hukuk otoritelerinin fikir ve mütalâalarını getirmek mümkündür.

Hukukçu arkadaşlarımızın bu iki fikir ve mütalâaları arasında Yüksek Heyetiniz kanun anlayışı bakımından hakem rolünü oynayacaktır. Komisyon ekseriyetini teşkil eden arkadaşların fikir ve mütalâasını almadan yüksek komisyonda vâkı beyanatımdan bahsedilerek bu beyanatım muhalefet şerhine geçirilmiş ve arkadaşlar burada da bunu izah etmişlerdir. Hakikaten kanunların görüşülmesi sırasında bâzan komisyon sözcüsü arkadaşlarımız komisyon ekseriyetinin fikir ve mütalâasını almaya imkân bulmadan burada komisyon adına cevap vermek mecburiyetinde bazan kalıyorlar. Ancak bu 13 ncü maddenin müzakeresi sırasında Adalet Komisyonu olarak huzurunuzda vâkı suallere karşı söylemiş olduğum sözler yalnız şahsi kanaatim değil, Adalet Komisyonunun ekseriyetinin fikir ve kanaatine iktiran eden bir sözdür.

Söyle ki : Türk Ceza Kanununun Adalet Komisyonunda müzakeresi hitam bulduğu gün, Komisyonu Başkanı Sayın Halil Özyörük idi, komisyondan rica ettim, dedim ki, 13 ncü maddenin Heyeti Umumiyyede müzakeresi sırasında hakkı müktesep üzerinde belki bâzı sualler vâkı olacaktır. Bu hususta komisyonun mütalâa ve kanaati ne ise o şekilde Heyeti Umumiyyede ifade edeyim. O gün komisyonda bu kanunun meriyete girmesinden bir gün evvel suç işleyenler de ikinci maddenin şümülüne girsin. Teklif şudur; kanun tasarısının 13 ncü maddesinin meriyete girdiği tarihte asri ceza evlerine girme hakkını kazanmış olanlar bu haklardan istifade etsin. Hakkı müktesep bakımından en ileri teklif bu idi. Komisyonda şu müzakere edildi, komisyon arkadaşlarımızı işhat ederim, hakkı müktesep ya vardır veya yoktur, binaenaleyh ikiye ayrılamaz. 13 ncü maddenin tadili meriyete girdiği tarihten bir gün evvel suç işlemiş olanların cezaları, ta baştan sona kadar, hakkı müktesep kabul edilerek infaz edilir veyahut da bu Ceza Kanununun meriyete girdiği tarihe kadar olan istifadeleri kabul edilir, bundan sonraki cezalar, yeni tadil üzerine infaz edilir. Komisyon ekseriyeti bu yolda Sözcüye direktif verdi ve sözcü olarak bendeniz de, bir arkadaşımın 13 ncü madde hakkında vâkı sualine karşı dedim ki, 13 ncü maddenin meriyete girdiği tarihe kadar olan istifadeli müddetler kabul edilecek, meriyete girdikten sonra müd-

detler yeni 13 ncü maddenin şekline göre infaz edileceklerdir, dedim. Aynı gün, yüksek huzurunuzda 13 ncü madde hakkında konuşma yaptığım zaman Komisyon Reisi Muhterem Halil Özyörük Beyefendi de sözcünün yanında oturmaktaydı. Mademki sözcü kanuna bu kadar aykırı ifade kelâm etmiş, komisyon reisi olarak çıkıp derhal bu mütalâyayı o zaman ileri sürmesi lâzımgelirdi. Ne muhterem reis bu yolda ifade kelâm etmiş ne de Yüksek Heyetinizde o zaman sözcünün mütalâasına karşı reaksiyon vukubulmuştur.

Şimdi müsamahanıza sığınarak komisyon raporunun üzerinde bir hukuk otoritesinin mütalâasını yüksek huzurunuzda okumak isterim. Bu hususta iki mütalâa vardır.

Bunlardan bir tanesi; Ceza Kanunu üzerinde tadilât yazılmadan evvel yazılmış olan kitabındaki mütalâa ikinci mütalâa ise, Ceza Kanunu üzerindeki tadilât yapıpıp mevkii meriyete girdikten sonra profesörün ceza nazariyatçısı olarak bu değişen maddeler üzerindeki fikirlerini ifade etmektedir. Müsaamahanıza ve affınıza sığınarak bunları okumak mecburiyetindeyim. Çünkü mühim bir hâdise olduğu için yüksek reyinize arz edilecektir.

Tahir Taner (Ceza hukuku) adlı kitabının 179 ncü sahifesinde şöyle demektedir :

«Cezanın hukuki mahiyetini değiştirmeyip yalnız tenfiz tarzını değiştiren kanun hilâfına sarahtat olmadıkça, hattâ yeni rejim daha ağır olsa bile, evvelce hükmedilmiş cezalara da şâmilidir. Yeni rejimin cezaların gayelerini daha iyi bir surette elde etmesini temin edeceği ve hususiyile mahkûmun uslanmasına daha ziyade yarayacağı farz olunur. Tadilâtın da asıl bu maksat için yapıldığı şüphesizdir. Bu itibarla evvelce işledikleri suçtan dolayı cezalarını henüz çekmemiş veya kısmen çekmiş olanlar hakkında yeni kanunun derhal tatbik edilmesi hem sosyetenin, hem bizzat mahkûmların menfaatine daha uygundur. Bir cezacının dediği gibi eski kanun mer'î iken mahkûm olanları ıslah edilmiş rejimin neden dışında bırakmalı?

Şunu ilâve etmek lâzımgelir ki, cezanın infaz tarzını değiştiren kanunların geçmişe şümülü kabul edilmediği takdirde, aynı ceza ile mahkûm olan şahısların suçu işledikleri tarihlerin muhtelif olması dolayısıyla belki de oldukça uzun bir zaman zarfında çeşitli ve farklı rejimlere tâbi

tutulmaları icabedecektir. Bunun iyi netice vermediği sonraki tadilatla kabul ve teslim edilmiş olan bir rejimin uzun müddet tatbik mecburiyetini tahmil ettikten başka ceza evlerinin idare ve intizamı bakımından çok mahzurludur, elhâsıl tenfiz tarzını değiştiren kanun evvelce mahkûm olmuş olup cezasını henüz çekmemiş veya kısmen çekmiş olan şahıslar hakkında da tatbik olunması lâzımgelir. Bu mevzuda en iyisi yeni kanunda keyfiyeti tasrih etmektir. diyor.»

Şimdi ceza kanununun tadilinden sonra mahkûmların Yüksek Heyetinin âzalarına birer birer göndermeye başladığı broşürleri mütakıp birçok nazariyatçılar gibi Tahir Taner de mevzuu ele almış, ceza kanununun maddeleri üzerinde fikir beyan etmekle beraber bu fikirleri de bir broşüründe dermeyan etmiş bulunmaktadır. Şöyle diyor; «ehemmiyetle kaydetmek lâzımdır ki kanunda yapılan değişikliklerle sevkedilen yeni hükümlerden hangilerinin evvelce işlenmiş suçların failleri hakkında tatbik olunacağı hususu intikali hükümlerle tesbit olunarak kanunda tasrih edilmiş olsaydı çok iyi olurdu. Bu yolda hükümlerin bulunmaması dolayısıyla tatbikatta birçok zorluklarla karşılaşılması ihtimali vardır. Hususiyetle ağır hapis cezasından bahseden 13 ncü maddede birçok noktalardan yapılan değişiklikler, bu mevzuda hayli düşündürücü vaziyetler ihdas etmektedir. Gerçekten devre sayısı 4 ten 3 e indirilmiş olan yeni 13 ncü madde, bir kere mahkûmun geceli gündüzlü olarak bir hücrede hapsedilmesi rejimini ihtiva eden birinci devre müddetini uzatmıştır. Bu değişikliğin geçmişe şâmil olup olmadığı meselesini aşağıda 116 numarada ayrıca tetkik etmekteyiz.

İkincisi, eski 13 ncü madde 3 ncü devrede 3 günün 4 ve 4 ncü devrede, bir günün iki gün sayılacağını tasrih ettiği halde, yeni madde bu fazla sayılmaları tamamen kaldırmıştır. 1 Ağustos 1953 ten sonra işlenen suç failleri hakkında hükmedilecek ağır hapis cezasıyla, o tarihten evvel işledikleri suçlardan dolayı mahkûm oldukları ağır hapis cezasının birinci ve ikinci devresinde bulunanlar hakkında bu yeni hüküm tatbik edilecekse de kanunun yürürlüğe girdiği tarihte üçüncü ve dördüncü devrede bulunan ve fazla sayılmalardan istifade etmeleri kabul edilmiş olan mahkûmlar hakkında ne mua-

mele yapılacağı keyfiyeti üzerinde biraz durmak iktiza eder.

İyi hal gösterdikleri cihetce mükâfatlandırılmış bulunan bu kabil mahkûmların bakıye cezaları için bir müktesep hak tanımak ve bunu intikali bir hükümle kanunda ayrıca tasrih etmek çok uygun olurdu. Böyle bir hüküm konmamış olduğuna göre, meseleyi bir hal suretine bağlamak lüzum ve zarureti de vardır.

İmdi, maddenin B. M. Meclisinde müzakeresi sırasında Adalet Komisyonu adına bu komisyonun sözcüsü «kanun tadillerinin meriyete girdiği tarihe kadar istifade edenlerin hakkı müktesebi baki kalmak ve bakıye cezaları hakkında meriyete girecek kanun hükümlerinin tatbiki uygun bulunmaktadır» demiş ve bu sözler hiçbir itirazı dâvet etmemiş bulunduğu için bu görüş Yüksek Meclisçe de tasvibedilmiş demektir. Şu hale göre 1 Ağustos 1953 tarihine kadar olan fazla sayılmalar mahfuz kalacak ve fakat o tarihten sonra artık hiçbir fazla sayılma mevzuubahs olmayacaktır. Tekrar edelim ki, sözü geçen mahkûmların bakıye cezaları için de müktesep hakkı tanıyan sarıh bir hükmün kabul edilmesi çok yerinde ve âdilâne olurdu.

Yine aynı kitaptan bir ufak parça.

CEVDET SOYDAN (Ankara) — Beyefendi biliyoruz.

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Müsaade edersemiz komisyon sözcüsü olarak konuşuyorum, müdafaamı tam yapayım. Yine hukuki görüş sizindir.

Profesör Tahir Taner diyor ki; (Şimdi burada tetkik etmek istediğimiz mesele, 1 Ağustos 1953 tarihinden evvel işledikleri suçlardan dolayı ağır hapis cezasına mahkûm edilmiş veya edilecek olan şahıslar hakkında da hücre müddetini uzatan bir değişikliğin tatbik olunup olunmıyacağı, başka tâbirle, bu hükmün makabline şâmil olup olmadığı meselesidir. Çok ehemmiyetli olan bu husus için intikali bir hükmün konması pek yerinde olurdu. Bu yolda bir hüküm konmadığına göre meseleyi umumi prensiplere köre halletmek zarureti vardır : İmdi cezanın hukuki mahiyetini değiştirmeyip, yalnız infaz tarzını değiştiren kanunun, hilâfına sarahat bulunmadıkça hattâ yeni rejim daha ağır olsa bile, makabline şâmil olması hemen umumiyetle kabul edilmiş bir esastır. Kitapta bu mevzu tetkik edilirken

tafsil olunduğu üzere, hususiyle hürriyeti bağlayıcı cezaların başlıca gayesi mahkâmun uslandırılması olduğuna göre, yeni infaz rejiminin bu gayeyi daha iyi istihsal ve temin edeceği farzolunur ve bu itibarla aynı rejimin kanunun yürürlüğe girmesinden evvel suç işlemiş ve henüz ikinci devre cezasını çekmemiş olanlara da tatbiki icabeder.»

Şimdi; komisyonun görüşü olarak ifade ettiğimiz hususlar, cezanın Sayın Tahir Taner'in kitabından evvel ve sonraki mütalâaları tetkik etmiş bulunuyorum. Ayrıca, Ankara Üniversitesi Ceza Profesörünün de kitabında tenfize mütaallik hükümlerin ikinci maddenin şümulü haricinde olduğu bugün Adalet Vekâletince yapılmakta olan tatbikatın kanuna uygunluğu yolundaki mütalâaları ihtiva etmektedir. Karşınızda, Adalet Komisyonu veya hukukçu arkadaş olarak bir tezi biri veya diğeri tarafından müdafaa eden arkadaşlar olarak bulunuyunuz. Tezimizi bu şekilde yüksek huzurunuzda getirmiş olmakla, tatbikatın, Türk Ceza Kanununun yüz küsur maddesini değiştiren Yüksek Heyetinizin, o zamanki heyecan ve hassasiyetle üzerinde durduğu mevzulara tetabuk ettiğini ifade etmek isterim. Ancak, ortada hakiki bir hukuki mesele vardır ki, hattâ nazariyatçıları da göstermek suretiyle, diğer tezi müdafaa eden bir kısım arkadaşlar da, komisyon ekseriyeti olarak müdafaa ettiğimiz tezi huzurunuzda getirmiş olabilirler. Yüksek Heyetinizin, 13 ncü maddenin tefsir talebi hakkında vereceğiniz karar, en ilmî ve hukukan bizi ve milleti tatmin eden bir hüküm olacaktır.

CEVDET SOYDAN (Ankara) — Bir sual soracağım.

REİS — Görüşmeler bitsin ondan sonra suallere başlarız.

Memiş Yazıcı (Yok sesleri).

İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım, Ceza Kanununun 13 ncü maddesiyle infaza taallük eden mütaakıp maddeleri ve Ceza Kanununun asayişe de müessir olabilecek diğer hükümlerinin tadiline ait teklifi hazırlamış ve arkadaşlarımla birlikte Büyük Meclise tevdi etmiştik.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — O zaman muaheze ettik, böyle teklif olur mu diye.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Komisyonunda tetkik edildikten sonra teklifimizin 13 ncü maddeye taallük eden kısmı da, diğer hükümler gibi hemen tadilsiz denecek şekilde kabul edilerek Heyeti Celileye arz edildi ve bu madde Meclisi Âlide müzakere edilirken bugünkü tatbik şeklini alacağını tahmin ettiğim için, söz almıştım. Bu sözlerim 91 nci birleşimde 3 : VI . 1953 tarihli zabıtnamelerde şu şekilde dercedilmiş bulunmaktadır : «Ama kanunun meriyete girdiği tarihe kadar suç işlemiş olanlar halen mer'i bulunan kanunun istifadeli hükümlerinden faydalanacaklardır. Bu hal, Ceza Kanununun umumi prensiplerine de tamamiyle uygun olan bir mütalâadır.» diye sözüme devam etmiş bulunmaktayım.

Ceza Kanununun tadilini teklif ettiğim maddeler arasına ikinci maddeyi almamış bulunmaktayım. Ceza Kanununun ikinci maddesi, Sayın Halil Özyörük'ün salâhiyetle ve etraflıca bildirdiği veçhile, gayet sarîh hükümleri taşımaktadır. Bu madde, Ceza Kanununun makable şâmil olup olmadığı yolundaki hükümleri ihtiva etmektedir, infaza taallük eden maddelerin tadilini tazammun eden hükümleri kaleme alırken ikinci madde hükmünü mahfuz bulundurduk. Bu prensip maddesi İtalya Ceza Kanununda da aynı şekilde yer almış bulunmaktadır. Vuzuh için biz, bir kelime ilâve etmişiz.

Arkadaşlarım maddeyi okudular. Bir defa daha okunmasında fayda mülâhaza ederim. «Bir cürüm ve kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur.» Bu ceza prensibi kanunun bünyesi içinde yer almış olduğundan dolayı 13 ncü maddenin tadilinde intikal ve intibak maddesi koymak lüzumunu hissetmedik, lüzum görmedik. 2 ncü maddenin sarahati karşısında buna lüzum yoktur. Fakat, Adalet Vekili bu prensip maddesine benim kadar ehemmiyet vermemiş olacak ki, kanunun kabulünü mütaakıp bu maddeyi bertaraf etmek için C. Müddeiumumilerine bir tamim yaptı. Tamim hazırlamakta olduğundan haberdar olunca kendisine telefon ederek, (düşüncesinin, kanun teklif ederken nazara aldığım esasa tamamiyle aykırı olduğunu söyledim. Hata ediyorsun. Zabıtlarda beyanım var-

dır bu beyanımı lütfen tetkik buyurun) dedim. Ben tetkik ettim ve kanaatimde musirrim bu şekilde tatbik edeceğim, diye cevap verdi. Kendisinden tekrar rica ettim, böyle bir tamime Adalet Bakanlığı hiçbir zaman baş vurmamalıdır, yapacağı şey tatbikata bırakmaktır, Cumhuriyet Müddeiumumisi tereddüt ederse o takdirde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 402 nci maddesi mucibince hâkimden karar alır. Bu yolu açık bırakın diye ısrar ettim. Böylece muhaveremizi kestik. Şahsanda ziyaret ettim ve yine müspet netice alamadım ayrıldım. Tamimi yapmış, bu suretle Ceza Kanununun ikinci maddesinin kabul ettiği prensibe aykırı tatbikat başlamış. Yine düzeltilmesi imkânını nazarı itibara alarak kaza mercisine intikal ettirmesini rica ettim. Bu suretle endişeler de zail olur dedim. Bu mütalâaya da itibar olunmadı. Temyiz Mahkemesine böyle bir iş intikal etmemiştir. Temyiz Mahkemesine ancak yazılı emir yoluyla intikal edebilir. Bakanlık bidayeten tamim yapınca haliyle bir baraj teessüs etti. Artık tamimden dönüp de Temyiz Mahkemesine her nedense tek bir muameleyi dahi sevk lüzumunu hissetmediler. Böylece mütakaddim hâdiseyi hikâyeye ettikten sonra asıl mevzua dönüyorum.

Sayın sözcü arkadaşım, ceza kanunu tadilinin sebepleri üzerinde durdu ve tatbikatı da buna bağışarak müdafaasını yaptı. Bu müdafaayı hukuk fikrine yakın bulmam. Sözcü, eğer Ceza Kanununun tadili sebebi üzerinde durarak infazın makable teşmili hususunu iddia ediyorlarsa bu takdirde biz, öldürme suçlarının cezalarını 24 sene, ağır hapis cezasına çıkarmış bulunuyoruz. Bâzi suçlardan, meselâ, kan gütme suretiyle adam öldürme suçundan dolayı idam cezası kabul ettik. Kanunun, meriyete girmesinden evvel kasden vâkı öldürmelerin cezasının 24 sene olarak infaz etmek ve kan gütme sebebiyle adam öldürenleri de idam eylemek lâzımdır.

Bu mantık kendilerini nereye kadar götürür, düşünmek lâzımdır. 2 nci madde hakkında Maillo'dan ve Madzini'den bahis buyurdular. Tahir Taner'in notlarını okudular. Bunları ben de tetkik ettim. Madzini şöyle diyor; «infazın tarzında aleyhe değişiklik yapılması halinde, tadil sadece organizasyona ve disipline taallük ediyorsa cezanın mahiyeti değişmediğinden yeni

kanun tatbik edilir. İnfaz sisteminde değişikliğe taallük ediyorsa - ki bizim 13 ncü maddenin tadilinde yaptığımız tadil gibi - bu takdirde infaz rejiminin esaslı bir surette değişmesi dolayısıyla cezanın mahiyeti de değişebilir. Bu halde Devletin kudret ve salâhiyeti karşısında mahkûmun müktesep hakları mevzuubahistir. Prensipten olarak leyhe olan kanun tatbik edilir.»

İmdi, 13 ncü maddenin tadilinden evvelki şekli, ki tatbikatında ceza müddeti, tertip edilen kısmın yarısından biraz yukarısına çıkmaktaydı. Biz tadille müddetten istifadeyi tamamen kaldırmış olduk ve teklif sahibi olarak, arzettiğim ikinci maddeyi tamamiyle nazarı itibara aldık ve hattâ Heyeti Celile huzurunda buna dair beyanlarım zabıtlara da dercedilmiş bulunmaktadır.

Tahir Taner'in şahsi mütalâası, tamamiyle arkadaşım tarafından okunduğu gibidir yani, (Mahkûmların bakıye cezaları için müktesep hakkı tanıyan sarih bir hükmün kabul edilmesi çok isabetli olurdu) yolundadır. Bu, kendi şahsi fikirleridir, cezayı ağırlaştırıran, hukuki mahiyetini değiştiren hususların makable teşmili yolunda katî bir beyanları yoktur. Tahir Taner tatbikatı nazarı itibara alarak eserinde bir işaret yapmıştır. Diyor ki, kanunun 13 ncü maddesi Mecliste konuşulurken sözcü komisyon adına «meriyete girdiği tarihe kadar, hapishanelerde mevcut olan mahkûmlar bir suç işlemiş olup da hüküm verilmemiş maznunlar ne kadar istifade etmişlerse o istifade ile yetinirler» yolunda beyanda bulunmuştur. Binaenaleyh sözcünün sözüne kıymet vererek tatbik yapılmıştır. Bu tatbik nazarı itibara alınabilir. Ama benim fikrim bu değildir, diyor Ceza Kanununun tādilinde içtima sistemini tamamiyle değiştiren maddeler var. İçtima sisteminin tadili ile cem'i mücazat sistemini kabul ettik. Bunun içinde, intibak maddesi koymadık. Temyiz Mahkemesinin içtihadına terkettik. Temyiz Mahkemesi 2 nci maddeye uygun ve maksadımızı tamamiyle karşılayacak şekilde ve maznunların lehine olarak tatbik şeklini tâyin etmiştir.

Şimdi sözcü arkadaşımız deseydi ki; efendim içtima ait hükümler makabline şâmilidir, infaz edilmemiş olan cezalardan cem'i mücazat sistemi tatbik edilecektir. 2 nci madde hükmünü bertaraf edecek miydik... Hayır.. Çünkü, 2 nci maddeyi tadil etmedik.. mahfuz bıraktık.

2 nci maddenin tadili istenmiş olsaydı ve sözcü de 2 nci madde üzerinde ifade de bulunmuş olsalardı, elbette ki böyle bir mütalâaya karşı o madde üzerinde münakaşalar yapılacak ve ona göre maddeye vuzuh verecektik komisyonunda, sözcü, böyle bir karar aldık, diyor. Eğer komisyonunda bir karar alınmış olsaydı, bu rapora dercedilirdi. Dercedilmediğine göre, komisyon kararı olarak ifade etmek yerinde olmaz. Belki komisyonunda ucundan kenarından bu meseleye dokunulmuş olabilir.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Açık, sarıh karar aldık.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Dokunulmuş olabilir. Nitekim benim de bulunduğum bir celse de bu konuya temas edildi. Ben komisyonunda müdafaa mevkiinde yer almıştım, komisyondaki konuşmalar zabıtla tesbit edilmiyor, bu bakımdan zabıt yoluyla tevsik etmeye imkân yoktur. Komisyonun karara varmadığına komisyon reisi sarıh olarak muhalefet şerhinde bildirilmiştir. İtalyan Ceza Kanununun ikinci maddesinin üzerinde tetkikat yapmış olan ve bu gün bir otorite olduğunu dünya cezacılarının kabul ettiği Madzini'nin mütalâasını okudum. Makabline teşmil edilemez diyor. Sayın Profesör Tahir Taner'in eserindeki yazıları kendi görüşümle izah etmiş bulundum. Bunun haricinde İstanbul Hukuk Fakültesinde Ceza Hukuku Profesörü Sulhi Dönmezer'in kısa bir yazısını da müsaadenizle okuyayım.

«Cezanın tenfizine ait kanunların mutlak surette makabline şâmil olması bir kaidedir.

Ancak Ceza Kanunumuzun tadilden evvelki şeklinde 13 ncü maddeye göre üç ve dördüncü devrelerdeki fazla sayılmaları da mütaallik olan hükümleri tenfize taallük etmekten ziyade cezanın müddetine taallük eylemektedir. Gerçekten 13 ncü maddenin eski şekline nazaran mahkeme, hürriyeti bağliyan bir ceza hükmederken iki türlü karar vermekte idi.

1. Mahkûm üç ve dördüncü devrelerde iyi hal göstermezse mahkemenin hükmünde gösterilen cezayı çeker.

2. Mahkûm iyi hal gösterirse fazla sayılmalardan istifade eder. Ve binnetice daha az müddetle cezasını ikmal ile tahliye olunur. Yani mahkeme binnetice mâhkûmun iyi haline talikan ceza müddetinin tenziline ait olan bir

hüküm vermektedir. Demek oluyor ki, cezanın tenzili bir infaz meselesi olmayıp kanunun hükmü icabı mahkeme kararıyla önceden taayyün eden bir hukuk meselesi teşkil etmektedir. Binnetice 13 ncü maddenin yeni şeklinin, mutlak surette makabline teşmil etmenin; Ceza Kanununun 2 nci maddesindeki sarahate aykırılı bulunacağı fikir ve mütalâasındayım.

İstanbul'da hukuk kürsüsünü işgal eden bir profesörün bu tatbikat üzerindeki mütalâasıdır. Ankara Hukuk Fakültesinde Ceza Hukuku Profesörü Faruk Erem'le şahsan görüştüm. Sözcü arkadaşımız Faruk Erem'in kendi görüşlerine iltihak etmekte olduklarını haber veriyorlar. Ben de, derhal haber vereyim ki, bana söyledikleri bu değildir. Faruk Erem benim görüşüme iştirak etmektedir. Ve bu tatbikatın tamamıyla hatalı bir tatbikat olduğu hususunu katî olarak bana bildirmiştir. Bundan başka Ankara Baro Mecmuasında yazısı vardır. Bundan başka bir broşür neşretmiştir. Bu yazı da elimde bulunmaktadır. Bu yazıdan bazı kısımları okuyabilirim :

«Bu mesele gerek doktrin gerekse tatbikatta bilhassa dikkati çekmiş olan bir meseledir...» Demekte ve noktai nazarını arz ettiğim şekilde bildirmektedir.

Cezanın hukuki mahiyetini değiştiren hususlara da bilhassa işaret etmektedir. «Cezanın müddetini değiştiren kanun hükümleri makabline şâmil olamaz.» neticesine varıyor.

Aziz arkadaşlarım, bu mesele T. B. M. Meclisine ilk defa gelmektedir. Fakat daha evvel dünya parlâmentolarında bu iş münakaşa edilmiştir. Fransız Parlâmentosunda 1880 tarihli Ceza Kanununun tadilâtı dolayısıyla bu hususta esaslı ve sert münakaşalar yapılmış ve neticede bizim görüşümüze tetabuk eden kararlar çıkmıştır. Bu kararları da Prof. Faruk Erem yazısına dercetmiş bulunmaktadır.

Ankara Hukuk Fakültesi Anayasa, Hukuk Profesörünün de mütalâalarının özetini nakletmekte fayda görürüm : «Bence bu bir hukuk meselesi değildir, bu hususta ilgili merciler zühul etmiş olacaktır, her kes hata edebilir. Yeter ki, onun düzeltilmemesi gibi daha büyük bir hata işlenmemiş olsun. Durumun er geç hukuki prensiplere uygun yeni bir tetkika tâbi tutulacağına şüphem yoktur.» diyor. Yine Ord. Prof. Yavuz Abadan da katî beyanda bulun-

maktadır. «Bir hukuk felsefecisi olarak her hangi bir kanun hükmünün makale teşmil edilemeyeceğini katıyetle beyan ederim.» diyor.

Bundan başka yine aziz arkadaşlarıma katı olarak bildireyim ki, kürsü sahibi bulunan profesörlerimiz bu tatbikin hatalı olduğu yolunda hemen hemen birleşmiş bulunmaktadır. (İttifak var mı, sesleri) Tamamen bir ittifak halinde olduklarını zannediyorum. Profesör Burhan Köni'nin de benim görüşüme tamamen iltihak etmekte bulunduğunu bana bir arkadaşım haber verdi. Kendisiyle görüşmüş değilim.

Şimdi arkadaşlarım; ben, Ceza Kanununun bazı maddelerinin tadilini getirirken ikinci maddenin tadilini getirmediğim. Bir tatbik maddesi de koymadım. İkinci madde maksadı tamamıyla temine kâfidir.

Adalet Vekilinin her hatfı bir fena kasıtlı bunu tatbik ettiğini hatırıma bile getiremedim. Adalet Vekili, çok samimi bir düşünce ile, komisyonunda, Meclis koridorlarında ve Heyeti Umumiyede yapılmakta olan münakaşalardan ve bütün vatan sathında, asayişin bozulduğu, cezanın hafif olduğu yolunda söylenen sözlerden ve nihayet sözcününün madde üzerinde yaptığı konuşmalardan mülhem olarak hataya düşmüş ve bu tatbika sebebiyet vermiştir. Her şahıs hataya düşebilir, yeter ki, haklı gördüğü yerde bunu teslim etsin ve hatasından dönsün.

Yüzlerce, mahkûm müddetini bitirdikleri halde müddetnamelerinde tashih yapılmak suretiyle ceza evlerinde tutulmaktadır. Bundan başka aşağı yukarı bu tefsirle alâkalı olan hemen adedi, öyle zannederim, (30) binin üzerinde bir mağdurün zümresi de vardır.

Arkadaşlar, belki tekrar söz almak imkânını bulamayacağım. Onun için Adalet Vekilinin benden sonra söz alarak neler söyleyeceğini bilmekteyim, buna da kısaca temas edeyim : Kendisiyle bu husustaki görüşmelerimizde yahu cezaları kâfi görmeyip şiddetlendirilmesini isteyen sendin, şimdi de şikâyet eden yine sensin diyecektir. Eğer ben bunun böyle tatbik edileceğini bilmiş olsaydım aziz arkadaşlarım, sizi temin ederim ki, bu teklifi getirmezdim.

Müessir ibret, intikam hissinin tatmini, içtimai menfaat nazariyeleri, bunların hepsi, 2 nci madde ile vaz'edilen prensibin ihlâline sebep olamaz.. Ağırlaştırıcı hükümleri ihtiva eden kanun maddesini makale teşmil suretiyle tatbik

etmek adaletsizlik olur, zulüm olur. (Bravo sesleri, alkışlar)

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEK-DAĞ (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım; Müfit Erkuyumcu, Halil Özyörük, İzzet Akçal arkadaşlarımızı dinlediniz. Komisyon sözcüsünün de beyanatını takip buyurdunuz.

Müsaade buyursanız, arkadaşlarımın ehemmiyetli telâkki ederek Yüksek Huzurunuza getirmiş olduğu bu mevzuda yaptığımız tatbikatın mesnetlerini, mucip sebeplerini etrafiyle izah etmek suretiyle bir parça vaktinizi alacağım için şimdiden tasdiatım dolayısıyla afalarımızı rica ederim.

Arkadaşların mevzuu ehemmiyetli telâkki ettikleri için bu yolda hareket etmeleri her halde yerinde olacaktır.

Sayın arkadaşlarım, Halil Özyörük Bey arkadaşım ve diğer arkadaşlar, Adalet Vekili böyle bir kanun tadilinden sonra zati, şahsi ve mücerret kanaatiyle kanun ve kararı tatbik yoluna gitti, buna ne hakkı vardı, bir tamim yazdı, bunu hangi kaynaktan mülhem olarak yapmaktadır, bir hukuk devleti, bir hukuk rejimi yolundayız, nasıl olur da Adalet Vekili böyle bir tamim yapar? Diye ifade ve mütalâalarını bu kadar şümullendirdiler. Hakkıdır.

Muhterem arkadaşlar, sizi bir parçacık cemiyetin realiteleriyle karşı karşıya getirmek isterim. Köy, bucak, şehirler dolaşmış birçok topluluklarda hazır bulunmuş bir arkadaşınız sıfatı ile söyleyeyim ki, cemiyet sizden şunu istiyor.

Köy, kasaba, şehrin emniyet ve asayiş mevzu olurken vatandaşın bağı yanarak ortaya attığı keyfiyet şu idi, diyordu ki : «Şu adamın kapaşının kilidini kıran şu kaatil gidip sekiz sene, dokuz sene sonra çıkıp gelecek olursa elbette emniyet, asayiş ve huzur bozulacak, bu hâdiseler tekerrür edecektir. Hele, bir senenin, iki seneye sayılması, üç senenin, dört sene sayılması keyfiyeti yok mu, bütün bu hâdiselerin kaynağı odur, size yalvarırız, muhalefette ve iktidar da olunuz, sizden çok rica ederiz, bu hüküm kaldırılmalıdır, bu prensibi yok ediniz» diyorlardı. Nihayet arkadaşlarımız topluluğun bu arzu ve iradesine uygun olan bir teklif ile Yüksek Huzurunuza geldiler ve 13 ncü maddeyi yani 3 günün, 4 gün, bir günün, 2 gün sayılmasını tazammun eden hükmünün kaldırılmasını ve bu-

na zamimeten ağır hapis hükümlüleri için de 1 aydan 6 aya kadar olan hücre müddetinin, birinci devresinin 2 aydan 1 seneye kadar uzatılmasını teklif eylediler ve bu teklif mâseri vicdanın tasvibine mukarin olmak şartıyla yüksek iradenize iktiran eyledi.

Bu kanun çıktıktan sonra gerek komisyon-daki, gerek Meclisteki müzakerelerden, gerek komisyon sözcüsünün buradaki açık, sarîh ve katî beyanından ve gerekse hukuk bilgilerinin ,otoritelerinin eserlerinden ve bilhassa hukuk prensiplerinden mülhem olarak, infazın ne suretle yapılacağına tereddüde düşecek müddeiumumilerimize açık olarak keyfiyeti tamim eylemiş bulunmaktayız. Bu, bizim idari hakkımızdır; yoksa, Halil Özyörük'ün buyurdıkları gibi, mahkemelere bir tamimde bulunmadık. Adalet Vekâletinde kendileri de bulundular, pek iyi bilirler ki, Adalet Vekâletinde yapılmış cilt cilt tamimler vardır, bunlar matbudur ve müccellettir.

Adalet Vekâleti müddeiumumilere, mucibi tereddüt görebilecekleri hususlar, noktaları işaret için bir tamim yapmıştır. Muhterem arkadaşımız Özyörük'ün, Adalet Vekâletini tamim yapmaz, eli kolu bağlı telâkki etmesi nasıl bir zihniyettir, hangi zihniyetle bu fikri ortaya atmışlardır? Halbuki her halde kendi zamanlarında da kendi imzalarıyla gönderilmiş epeyce tamimleri vardır.

Muhterem arkadaşlarımız 13 neü ve 2 nei madde üzerinde duruyorlar.

Gayet açık arkadaşlarımız, benim sesimi ve benim arzumu Yüksek Meclisin salâhiyetli mütehassıs komisyonu olan Adalet Komisyonu teyidemiş bulunmaktadır. Angajman yok. Yüksek Meclis derse ki; «Bu tatbikat yanlıştır, Tahir Hoca yanlış düşünmektedir, Adalet Komisyonu mütehassıs bir komisyon olmakla beraber yanlış karar vermiştir, filân filân profesör, şimdi hepsinin isim ve eserlerine işaret edeceğim, bütün bunlar yanlıştır, ruhsuzdur, mesnetsizdir. Binaenaleyh hakikat ve icaplar İzzet Akçal'ın işaret ettiği veçhile tefsire teveccüh ediyor...» derse elbette bunu hürmetle telâkki eder, öyle tatbik ederiz. Fakat asıl olan hukuk nizamıdır, bunu dikkat ve teemmülde tutmak gerektir.

Arkadaşlarımız ikinci maddeyi bilhassa ikinci maddedeki bu infaz kelimesini kendileri için büyük bir mesnet olarak elde tutuyorlar. Müsaade bu-

yurursanız bunun izahını yapacağım. Arkadaşlarımızın tasdi edeceğim; müsaade buyurun, çok rica ederim, çok mühim bir noktadır. Belki dedikleri gibi 10 000 mahkûmun ailesi bu yoldaki tefsiri iştiyakla beklemektedir; fakat 22 milyon vatan-daş da reaksiyon gösterecektir. Bu itibarla bu dâva üzerinde, bu mevzu üzerinde çok dikkatli, çok hassas olarak hareketimiz ve fakat en ufak bir hisse de yer vermememiz lâzımgelir.

(İkinci madde — İşlendiği zamanın kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmıyan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmıyan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hükmolunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar. Bir cürüm veya kabahat işlendiği zamanın kanuniyle sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehine olan kanun tatbik ve infaz olunur.)

Şimdi arkadaşlarımızın üzerinde durdukları şu infazı aslında, İtalyancasında yokken bizim kanun vâzımız niçin buraya koymuştur? (Mademki infazı koymuştur, şu halde infaza taallük ettiği takdirde infaz, aleyhte ise makabline teşmil edilmez, lehte ise teşmil edilir) telâkkisine teveccüh buyurulmaktadır. Halbuki hâdisse, vakti yani bu infazın niçin buraya konulduğu hakkındaki müzakere safhası arkadaşlarıma hak verdirecek mahiyette değildir.

Arkadaşlar, demek ki, cürüm ve kabahat sayılan bir fiilden dolayı bir kimseye bir ceza verilecek. Bu ceza ne cezasıdır? Bir senenin iki sene sayılması, üç senenin dört sene sayılması cezası mıdır? Hayır. Ceza Kanununda cezayı tarif eden böyle bir nas ve kaide varsa arkadaşlarımızla beraberim. Müsaade buyurunuz, cürüm ve kabahat sayılan fiillere karşı kanunun koyduğu ceza nedir? İşte 11 nei madde : (İdara, ağır hapis, hapis, sürgün, ağır cezayı nakdî, hiddematı âmmeden memnuiyet) tir.

Kabahatler için (Hafif hapis, hafif cezayı nakdî ve muayyen bir meslek ve sanatın tatili icrası) dir.

Şu cezalardan birisini müeddi bulunan fiilî hareketin cezası, yeni hükümde maznunun lehinde hafifletilmiş ise son kanun tatbik olacaktır.

O ceza hangi cezadır : Ağır hapis cezasıdır,

idam cezasıdır, hapis cezasıdır; bunlara bu tatbik ve infaz olunur.

Tatbikten bunu anlıyoruz. Peki infazdan neyi kastediyorsunuz? İnfaz şudur : 1926 da Türk Ceza Kanununun ve ikinci maddenin tedvini sırasında; Temyiz Ceza Komisyonu İtalyanca aslında sadece tatbiki görmüş, infazı görememiş, bunun için 3 ncü madde olarak bu hususu tesbit etmek yoluna girmiş, ki, onu ayrıca arz edeceğim.

Şimdi; diyor ki, peki katî bir hüküm giymiş yani, Temyiz Mahkemesine gitmek şartıyla hüküm giymiş bir kimse var, yeni kanun onun mahkûmiyetini müeddi olan fiilinin cezasını indirmiş, hafifletmiştir. Bir de katî hüküm giymiş birisi değil; henüz suç işlemiş bir vatandaş var, onun lehinde de kanun aynı zamanda tadil edilmiş bulunmaktadır. Yani şunu ifade etmek istiyorum : Adam öldürmenin cezası 18 sene ağır hapistir. Yani kanun bunu 15 seneye indirmiş olabilir. Bu sırada adam öldürmekten birisi katî bir hüküm giymiş ceza evindedir. Biri de adam öldürmüştür, henüz muhakeme edilmektedir. Şimdi henüz muhakeme edilmekte olan hakkında hâkim yeni kanunu tatbik edecektir. Ceza evinde 18 seneye katî hüküm giymiş olan hakkında ne yapılacaktır? Bu sadece müddeiumumiye ait, komisyona ait bir keyfiyettir. 18 sene ağır hapis cezası 15 sene olarak maznun mahkûm lehine tenfiz edilecektir. İnfazın oradaki yeri budur. (Cürüm ve kabahat için terhip ve tecziye cezası maznunun lehinde olarak tatbik ve infaz olunur.) İbaresinin hakiki mânası bundan ibarettir, arkadaşlarım.

Şimdi arkadaşlarımız niçin biz ve bütün cezacılar diyorlar ve hukuk prensipleri de teyidediyor ki, «Ceza infazı ve ıslah gayesini güder.»? Bir kimse bir adamı öldürmüştür, adalet önüne gitmiştir, muhakemesi yapılmıştır, ilâmlarda yazılı olduğu üzere ağır ceza mahkemesi Türk milleti namına muhakemesini yapmış ve maznunun suçunu sabit görerek 18 sene ağır hapis hükmünü vermiştir. Netice ceza budur, o ağır ceza mahkemesinin hükmetmiş olduğu 18 sene ağır hapistir. 18 sene ağır hapis hükmünü giyen, ceza evi kapısından girdikten ve ceza evi içindeki demir kapı ardından kapandıktan sonra infaz devresi başlıyor. Ceza evine kapanan o insanı 18 sene başbaşa bırakacak değiliz, onu ıslah etmek gerektir.

Cemiyet olarak vazifemiz bundan ibarettir, tâ ki, o ceza evinde bu cezayı çektikten sonra cemiyete döndüğü vaki'te ıslahı hal etmiş, tezhibi ahlâk eylemiş, hayır ve ahlâk ile tahallük etmiş bir insan olarak cemiyete dönecek ve bir daha suç işlemeyecektir. 18 sene bu vatandaş dört duvar arasında bıraktığımız takdirde bunun ıslahı elbette mümkün olamazdı. Bunu kanun vâzı elbette düşünmüş ve demiş ki, şu ağır suçun faili olan bu zatı, bu vatandaş ıslah ahlâkını tezhibedilmek için onu önce bir müddet viedanı ile, Allah'ı ve kendi düşünceleriyle başbaşa bırakayım, hücreye koyayım ki, peşimanlık, nedamet duysun. Hakikaten hücre bunun için tesis edilmiştir.

Arkadaşlar, hücreleri gezen bir arkadaşınız sıfatiyle gördüm ki, hücreye giren o vatandaş, dün, kafası dik, asabi, küfürbaz, hadidülmizaç olan ve kendisine kaatil denilen insan, ceza evine girdikten bir müddet sonra, abdestini alan, namazını kılan ve Kuranı ile başbaşa kalan bir insan hüviyet ve karakterini almaktadır. İşte hücrenin vazifesi budur. Bugün, elimizdeki ceza evlerinin mazbut, muntazam kâğıt fişleri onun için, «hücre cezasını çekmiş, tamamen ıslahı hal etmiş, artık diğer yere gidebilir.» diyor. Demek ki, hücre cezasının sebebi budur. Hücre devresi geçtikten sonra mahkûm ikinci devreye giriyor. O artık dört duvar arasında, kalabalık arasındadır, müstehzab. İkinci devrede de bir müddet kaldıktan sonra ıslah evine, hürriyet muhitine gidiyor. Orada üç günü dört gün sayılmaktadır. Ben eski kanundan bahsediyorum. Bu devreyi de tamamladıktan sonra asri ceza evlerine naklediliyor. Orada nezaret yoktur, jandarma yoktur. Kendisi orada geniş bir hürriyet muhiti içindedir. Burada bir günü iki gün sayılmaktadır. Eski kanun vâzı diyor ki, «Ben böyle yaptığım zaman hücre devresinde 3 gününün 4 gün sayılması ve asri ceza evinde bir günün iki gün sayılması bunun ıslahı halini bâdi olmaktadır, bunun için cezasını şu kadar indirmekteyim.» Fakat siz kanun vâzı olarak diyorsunuz ki, «Buraya giren vatandaş ıslahı hal etmemiştir altı aylık hücre kâfi gelmez, bunu bir seneye iblâğ edeceğim. Bu suretle hakiki nedametın içine girsin ve pişman olsun.»! Ondandır sonra yine diyorsunuz ki, «Bir vatandaşın cezası üç günü dört gün ve bir günü iki gün sayıl-

diği vakit ıslahı hal etmeden cemiyete dönüyor, hem yeni bir suç işliyor, hem de vatandaşlara suç işlemenin kolaylığı hakkında örnek veriyor.» ve nihayet diyorsunuz ki, «Bu adamın ıslahı hal edebilmesi ve cezanın ibreti müessire olabilmesi için bu cezanın olduğu gibi tamamının tatbiki lâzımdır.» bunu bizzat siz, bizzat bu Büyük Meclis istiyor. Yani eski sistemin tatbikiyle tövbekâr olmadığımı, o sistemin ıslah edilmesi icabettiğini kabul ediyorsunuz. Ve bu suretle 13 ncü maddeyi yeni şekliyle kabul ediyorsunuz. Sizin yeni şekliniz ıslah edici şekildir, tehzibi ahlâka götürücü şekildir, suç işlemeye tövbe ettiren şekildir. Bu yeni sistemi ben niçin tatbik etmiyeyim ve niçin esas suçu cemiyetin içine götüren, ıslah edilmemiş ve yenibir suç işlemeye daima müstait olan o insanı serbest bırakmakla dolayısıyla cemiyeti de suç işlemeye sevkemiş olayım? Sizin kabul ettiğiniz sistemin kendisi budur, bizim kanaatimiz de işte bu yödedir. Biz diyoruz ki, infaz ıslah gayesi güder, infaz fayda verir, infaz ahlâka terbiyeye doğru vatandaşı götüren bir sistemdir. Böyle olunca elbette eski sistemi değil, yeni sistemi ceza evinde bulunan mahkûmlara tatbik etmek mecburiyetindeyim.

Arkadaşlarım, küçük bir hâtıramı müsaadenizle arz edeyim : Bu kanunun tatbikından sonra İmralı Ceza Evine gitmişim. Mahkûmlar bu istifadenin kaldırıldığından dolayı müteazzi ve müteessir idiler. Onları büyük bir salonda topladım, kendilerine, kanun vâzının maksat ve gayesini şimdi arzettiğim şekilde izah ettim. Hepsinden sadayı tasvip yükseldi, bizzat mahkûm olan kimseler dahi haklarında çıkan bu kanunun tatbik şeklinin isabetine kail ve kani oldular.

Arkadaşlarımızın bizim bu kanunu böylece tatbik etmekle gûya, zulüm yoluna gitmiş olduğumuzu ve binlerce vatandaşı hakikaten haksız bir ıstıraba sevkemiş bulunduğumuzu söylüyorlar.

Arkadaşlar, mesul bir arkadaşımız olarak, muhitimdeki salâhiyetli insanlarla temas ederek, hep beraber bu tatbik şekline gitmiş bulunuyoruz. 402 nci madde mucibince yapılacak mahkemelerin tashihi karar yolu, içtihat yolu kapanmış değildir. Bu mahkûmlar bizzat müracaat edebilirlerdi, mahkemedan bir hüküm isteyebilirlerdi, Temyiz yoluna gidebilir-

lerdi, bir haksızlık yapıldığından bahsile şikâyet mevzuu yapabilirlerdi. Size gelen mektuplardan başka hiçbir suretle karar tashihi ve içtihat alınması yoluna gitmediler. Çünkü kanunun metni, kanunun ruhu açıktır.

Arkadaşlar, işte bütün bunlardan mülhem olarak olacak ki Halil Özyörük arkadaşımın da en ufak bir işareti vâkı olmamıştır? Her halde kendileri bir zühule gitmiş bulunuyor. Yalnız İzzet Akçal arkadaşım bir gün bizzat yanıma gelerek, yaptığımız tatbikatın doğru olamayacağını ifade ettiler. Ben de kendisine Vekâletimizin görüşünü, dayandığımız prensipleri arzettim. Fakat arkadaşım Halil Özyörük'ün en ufak bir işareti vâkı olmamıştır, bu mevzuda kendileriyle münakaşa yapmış değiliz. Huzurunuzda bu yoldaki ifadesini tashih etmesini rica ederim.

HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Komisyonunda heyet muvacehesinde konuştum, söyledim.

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Devamla) — Arkadaşlarım, müsaade buyurursanız ikinci maddenin tedvini sırasında, demin arzettiğim ve aynen Temyiz Ceza Komisyonunda geçen vakıyı olduğu gibi burada tebarüz ettirmek isterim.

İkinci maddenin tedvini sırasında, kanunun mehazı olan İtalyan Ceza Kanununda bulunmayan infaz kelimesinin maddeye ne maksatla konulduğunu şu şekilde izah etmektedirler.

Maddenin aslında mevcut olmıyan infaz kelimesi evvelâ Temyiz Mahkemesi Ceza Kanunu Komisyonunda mevzuubahis edilerek metne konulmuştur. Bu komisyonun 1341 tarihli celsesinde tanzim edilen üçüncü maddenin ikinci fıkrası şudur :

«Bir fiil hakkında eski kanuna göre verilen ceza, o fiil için yeni kanunda yazılı olan cezadan fazla ise eski kanuna göre verilen cezanın yeni kanunun tâyin ettiği haddenden fazlası infaz olunmaz.»

2 nci madde, bakınız infaz kelimesini o zaman niçin koymuştur. «Yeni kanunda yazılı ceza iki had arasında mütefavit ise en az haddin fazlası infaz olunmaz.» Bunlar neye ait? hapse ait, ağır hapse ait. Cezaya ait infaza ait değildir. O zamanki kanun vâzı infaz kelimesini niçin kullandı, arkadaşlar tesbit etmişler.

« c) Eski kanuna göre verilen hükme şid-

det sebebi tutulan fiil yeni bir kanunla cürüm olmaktan çıkmış ise hükme esas olan fiil için eski kanunda yazılı cezanın en azı derecesindeki miktarı infaz olunur.»

d) Hükme esas olan fiille cezanın nev'i ve mahiyeti yeni kanunda değiştirilmişse yeni kanunda yazılı cezanın en azı infaz olunur.»

Şeklinde ihzar olunmuştur. İşte lâyihanın üçüncü maddesinde bu fıkra hükümlerini topluca izah maksadiyledir ki, mer'i ikinci maddede şimdiki şekliyle infaz kelimesi konulmuştur. Vâzı kanunun dahi böylece şekli infazı değiştiren kanunu murat etmediği sarahaten anlaşılmaktadır. İnfaz şekli, cezai infaza mâtuf ve müteveccih bulunmaktadır.

Şimdi ikinci maddedeki bu infaz kelimesinin kanunumuza ne maksatla ilâve edildiğini bu suretle arz ettikten sonra, bu mevzuda ceza hukuku otoritelerinin fikirlerini mücmelen ifade etmeyi faydalı bulmaktayım :

Müellifler, kanunların zaman bakımından tatbiki mevzuunu tetkik ettikleri sırada yukarıda kısaca arzettiğimiz tasnifi [Maddi ceza hukuku şekli ceza hukuku] göz önünde bulundurmaktadır. Garo Ceza hukukunun en büyük otoritesidir, (Ceza Hukuku ilmi: Cilt I Sayfa 159) da «munhasıran infaz tarzını değiştiren kanunların hem maznun ve hem de mahkûmlar hakkında makabline teşmilen tatbik edileceği» ni tesbit etmiş bulunmaktadır.

Ruhiye (Zaman bakımından kanunlar ihtilâfı cilt II, sahife 135) «Yeni kanun, cezanın mahiyetini değiştirmeksizin sadece infaz rejimini değiştirmişse lehte veya aleyhte olması bahis mevzuu olmaksızın, hem maznun, hem de mahkûm hakkında geçmişe şâmil olarak tatbik edilecektir» demektedir.

Prof. Vabir.. (Ceza hukuku sahife 919) infaz tarzını değiştiren kanunun geçmişe de teşmil edilerek tatbik edileceğini;

Prof. Vidal ve Manyol (Ceza Hukuku ve infaz ilmi cilt II, sahife 1186) infaz şeklinde değiştirilen kanunların geçmişe şâmil olduğunu kabul etmektedirler.

Kezalik Prof. Faruk Erem, ki ben kendisinin kitabını buraya getirmiş bulunuyorum, müsaade ederseniz okuyayım. 32 nci sahife :

(Kanun tâbiri - ikinci maddedeki kanun tâbiri ile maddi ceza - hukukuna ait kanunlar kas-

dedilmiştir. Bu sebeple ikinci madde hükmü usul kanunlarına, mahkeme teşkilâtı kanunlarına, cezanın infazına taallük eden kanunlara şâmil değildir.) demek suretiyle makable teşmil keyfiyetini infazda da kabul etmiş bulunmaktadır.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ordinaryüs Profesörü Tahir Taner, 1953 tarihli Ceza hukuku adlı eserinin - ki arkadaşım okudular, müsaade ederseniz ben de tekrar ve teyidedeyim - 179 ve 180 sahifelerinden aynen :

(Yeni rejimin cezanın gayelerinin daha iyi bir surette elde etmeyi temin edeceği ve hususiyile mahkûmun uslanmasına daha ziyade yarıyacağı farz olunur. Tadilâtın da asıl bu maksatlar için yapıldığı şüphesizdir. Bu itibarla evvelce işledikleri suçlardan dolayı cezalarını henüz çekmemiş veya kısmen çekmiş olanlar hakkında yeni kanunun derhal tatbik edilmesi hem sosyetenin, hem de bizzat mahkûmların menfaatine uygundur. Bir cezanın dediği gibi eski kanun mer'i iken mahkûm olanları ıslah edilmiş yeni rejimin dışında neden bırakalım? Bu; biraz daha ıstırap verici olmakla beraber, daha müessir bir usulle hastayı tedavi etmek var iken, o hastayı bu usulle iyi etmekten hekimi menetmek gibi bir şey olur demkte ve «cezanın tenfiz tarzını değiştiren kanunların geçmişe şümulü kabul edilmediği takdirde aynı cezaya mahkûm olan şahısların suçu işledikleri tarihlerin muhtelif olması dolayısıyla, belki de uzun bir zaman zarfında çeşitli ve farklı rejimlere tâbi tutulmaları icabedecektir. Bu iyi netice vermemiş olduğu sonraki tadilâtlarla kabul ve teslim edilmiş olan bir rejimin uzun bir müddet tatbika mecburiyeti tahmil ettikten başka ceza evlerinin idare ve intizamı bakımından çok mahzurludur, mütalâasını ilâve etmektedir. Sayın Tahir Taner'in 6123 sayılı Kanunla Ceza Kanununa yapılan tadilât sebebi ile yayınladıkları ceza hukuku - bu yenidir, bir aylık bir meseledir - üçüncü basım ikinci ek adlı eserinin 11 nci ve 10 ncu sahifelerinde aynı görüş teyit edilmiştir. Bütün bu kanun ve ilmi mütalâalar dışında arz edeyim ki, durum gayet basittir ve bir doktrin mütalâası açmaya müsait değildir. Zira infaz rejimimiz eski tatbikatın mahzurları sebebi ile tadil edilmiştir ve Adalet Komisyonu kararında Şemi Ergin, kanunun müzakeresi sırasında komisyon olarak tadilâtın meriyet tarihine kadar kazanılan haklar müstesna makable teşmil edileceğini tasrih etmiştir. Binaenaleyh kanu-

nun Yüksek Meclisin iradesine uygun bir tatbikat görmektedir.

REİS — Lütfen hususi münakaşaları bırakalım efendim.

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEK-DAĞ (Devamla) — Ve bu itibarla tereddüdü mücip bir eihetin mevcut olmadığını yüksek takdirinize arz ediyorum. (Alkışlar).

REİS — Vacid Asena.

VACİD ASENA (Balıkesir) — Vazgeçtim.

REİS — Feridun Ergin (Yok sesleri).

Feridun Fikri (Yok sesleri).

Tevfik İleri.

TEVFİK İLERİ (Samsun) — Arkadaşlar, tefsir talebinde bulunan bir kimse sıfatıyla söz almış, fakat sonradan, konuşan arkadaşların beyanlarıyla mesele tavazzuh ettiği için, konuşmaktan sarfınazar etmiştim. Lâkin Muhterem Adalet Vekilimizi dinledikten sonra bir iki nokta üzerinde durmayı zaruri buldum. Hakikaten Adalet Vekilimizin tatbikatın bu tarzda oluşunu nasıl müdafaa edeceklerini merak ediyordum. Bu itibarla kendilerini dikkatle dinledim, fakat ben tatmin edilmiş değilim.

ZÜHTÜ HİLMİ VELİBEŞE (İzmir) — Hiçbirimizi tatmin etmedi.

TEVFİK İLERİ (Devamla) — Muhterem arkadaşım izahlarına cemiyet realitelerine temas etmekle başladılar. Bu, hakikaten hepimizin üzerinde hassasiyetle durduğumuz bir noktadır. Arkadaşımız bizi can alacak yerimizden vurmak arzusunda : «Memleketin emniyet ve asayişi ve bunu düzeltmek, daha çok düzeltmek için alınan tedbirler ve bu arada Ceza Kanununda yapılan tadilat ve cemiyet realiteleri ortada iken nasıl olur da ceza evindeki birtakım suçlulara eski kanunun hafif maddelerini tatbik ederiz» diyorlar. Yeknazarda hakikaten insana cazip gelen bir husus. Bana öyle geliyor ki, cemiyet realitelerine dayanarak memleketin emniyet ve asayişi ve huzurunu temin bakımından Adalet Bakanlığının eline bir silâh verdik. Hem de bu silâhı Adalet Vekili istemedi; milletvekili arkadaşlar düşündü, Meclis de bu silâhı verdi. Kendileri bu silâhı ileriye müteveccih olarak kullanmaları icabederken sağa, sola, hattâ geriye doğru kullandı, yani silâh tepti arkadaşlar. Ceza Kanunu tadilatı memlekette geniş akisler, müspet akisler yaptı. Ceza Kanununda tadil edilen madde yalnız 13

ncü madde değildir, yüzlerce madde tadil edilmiştir. Bu arada bilfarz, bir eroin satan veya kullanan adam üç ay hapis yerken şimdi 3 sene yiyor. Yani Ceza Kanunumuzun çıktığı günden bir gün evvel eroin satarken yakalanan bir insan üç ay hapis yatarken bir gün sonra satarken yakalandığı takdirde üç sene yattır. Arada bu kadar fark var. Bunda adeltsizlik yoktur. Kanun çıktığı gün bütün vatandaşlara ilân ettik, dedik ki, «Artık eroin satarsan cezan eskisi gibi üç ay değil üç senedir. Kız kaçırırsan eskisi gibi üç sene değil, beş senedir. Hele bu kızın dereden geçirirken boğulmasına da sbep olursan idam cezasına çarpılacaksın!» Bunun hayırlı neticesini gördük. Vatandaşlar bu Meclise dua ettiler. Hakikaten kız kaçırma vakası azaldı.

Silâh taşıma memnuiyeti hakkındaki kanun çıkmış, silâh taşıma işi azalmıştır. Bizim Samsun'unuzun Çarşamba kazasında gayet geniş vakalar olurdu. Âni bir aramada bin kişide ancak üç kişide silâh çıkmıştır. Halbuki eskiden her kes yanında bıçak taşırdı, Demekki kanun ileriye mâtuftur, kanun hapisanelerin boşalmasına müteveccihdir, kanun suçun işlenememesine müteveccihdir! Nitekim arkadaşımız sözlerinin arasında bunu ifade etmişler, suç işlemekten tevakki ettiren bir kanundur, demişlerdir. Vaktiyle suç, cezalarının hafif olduğu zamanda işlenmiş, şimdi geriye dönerek onlara bunu tatbik etmeye kanun bakımından, hukuk bakımından hakkımız yoktur.

Meselâ bu kanunun neşri tarihinden bir gün evvel, vaktiyle işlediği suçtan dolayı 18 sene hapis yemiş bir mahkûm 9 sene küsur ayını bitirmiş ve tahliye edilmiş. Böyle bir kimse düşünelim. Yani bir gün evvel tahliye müddetini bitiren gitmiştir. Ama eski kanuna göre cezasını ikmal için daha on, on beş günü olanlar bu tatbikat karşısında üç beş sene daha hapisanelerde kalacaklardır.

Arkadaşlar, bir hatalı yol üzerindeyiz. Muhterem Adalet Vekilimizin, biraz evvel işaret ettiği gibi, bu hatayı kabul ederek Meclisinizin yüksek kararına iktiran ettikten sonra bir an evvel bu yanlış tatbikatı durduracağına kaniim ve durdurulması için yüksek kararınızı bilhassa istirham ediyoruz.

Arkadaşlar, profesörlerin sözlerinden falan bahsedildi ve birtakım hüccetler, deliller getirildi. İkinci maddenin bu sarahati karşısında

bunlara lüzum yoktur. İkinci madde sarihtir, infazın tarzı değişmiş değildir, şekli değişmiştir. Öyle bir şeklin değişmesi ki 18 senelik hapis cezasını dokuz seneye indiren madde yerine dokuz seneyi 18 seneye çıkarmıştır. Eski kanuna göre hükmü veren, kararı veren, hâkim, bir profesörümüzün de işaret ettiği gibi, şüphesiz eskiden mevcut infaz şeklini düşünerek vermiştir, biliyor; on sekiz seneye mahkûm olan bir adamın eğer ıslahı hâl ederse hücre hapsinden, sonra cezaların diğer kısımların daha hafif tatbik edileceğini, nihayet dokuz sene sonra çıkacağını biliyor, bunu cezayı işliyen vatandaş da biliyor, hâkim de bilerek bu hükmü vermiştir. Ama şimdi tatbikatta bu neticeler değiştiriliyor. Komisyon sözcüsü profesör Faruk Erem'i kendi taraftarı olarak zikretti. Faruk Erem tamamen bu tatbikatın aleyhindedir. Onu okuyacağım, müsaadenizle :

«Görülüyor ki, tam mânasiyle infaz şeklini değiştiren hükümler karşısında bulunuyoruz. Böyle olunca bu hükümlerin cezalarını çekmekte olan mahkûmlara tatbik edilmemesi icabederdi. Bu itibarla Adalet Vekâletinin mezkûr kanununun A ve B bentlerinin Ceza Kanunumuzun 2 nci maddesine uygun olduğunu zannetmiyoruz.

Yukarıda zikrettiğimiz 8 Haziran 1850 tarihli Nefy cezası hakkındaki Fransız Kanununun müzakeresi sırasında Odion Barrot'un meclis kürüsündeki sözlerini, fikirlerimizi teyit eder mahiyette bulduğumuzdan buraya almayı faydalı görüyoruz :

«...Nüçin efendiler, kanunlar ve adalet, bilhassa hür memleketlerde o kadar mukaddestir? Çünkü hür memleketlerde vatandaşlar bir bakıma kanunları kendileri yazmış ve cemiyetle kendi aralarındaki mukaveleyi bizzat tanzim etmişlerdir. Bu mukavele vatandaş ile cemiyet arasındaki münasebetlerde hiçbir müphem nokta bırakmamaktadır. Bu arada, her suçun cezası tâyin edilmiş, mukavelede vatandaşın suç işlemesi halinde çekeceği cezanın nevi ve şartları açıkça gösterilmiştir. Mücrim fiilinin cezai neticelerinden haberdar edilmiş ve bu neticeleri evvelden kabul etmiştir. Bu sebeple bu cezai neticelerden hiçbir şikâyete hakkı yoktur. Çünkü bu neticeleri evvelden kabul etmiş bulunuyordu. İşte hür memleketlerde

kanunun mukaddesliği bundan ileri gelmektedir.»

Arkadaşlar, vatandaşla cemiyet arasında bir mukavele demek olan kanun hükümlerini zedelemiyelim, ilân etmişiz, bundan sonra adam öldürürsen sana şu cezayı vereceğim, esrar çekersen şu cezayı vereceğim, kız kaçırırsan sana şunu yapacağım, demişiz. Buradaki bütün maksat ve gayemiz adam öldürülmesine, esrar çekilmesine, kız kaçırılmasına mâni olmaktır, hapishanelerin boş kalmasıdır.

Şimdi böyle bir kanun çıkardık diye, suç işlemişiz gibi, sanki, siz bu kanunu çıkarttınız, ben de bunu böyle tatbik edeceğim, diyerek bundan haberdar olmıyan insanlara bundan sonraki suçlar için vaz'edilen kanunun eski suçlulara tatbik etmek hiçbir zaman doğru değildir. Binaenaleyh komisyon kararının reddi ile tefsir talebinin kabul edilmesini, hem suçlular ve hem de hukuk prensipleri adına, billhassa rica ederim.

REİS — Adalet Vekili.

ADALET VEKİLİ OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEK-DAĞ (Ankara) — Efendim; ayrıca izahatta bulunacak değilim. Yalnız arkadaşımın burada ifade ettiği bir kelimeye işaret edeceğim. Ben burada hata edildiğini katiyen ifade etmedim. Bilâkis şunu teyit ve ifade ettim ki, Ceza Kanununun 13 ncu maddesi infaza aittir. Bu ikinci maddedeki tenfiz bir mahkûmiyetin infazına mütedairdir, şekli infazla alakası yoktur. Ben bunu ifade ettim. Bunu ifade ederken de, müsaade buyurursanız, arkadaşımızın buyurdukları gibi Meclisin elimize verdiği silâhı böyle hedefinden ayırıp sağa, sola tevcih etmedim, bilâkis Büyük Meclisin iradesinin, emrinin, işaretinin içerisinde kalarak, tamamen ona ittiba ederek kanunu tatbik ettim, arkadaşlar.

REİS — Yusuf Karşlıoğlu.

YUSUF KARŞLIOĞLU (Yozgad) — Arkadaşlar, bize çok basit gelen bu mesele üzerinde kıymetli hukukçularımız tafsilâtlı konuştular. Bütün dünyaca kabul edilmiş bir hukuk prensibi vardır. Her kanun tedvin edildiği tarihten sonraki hâdiselerde tatbik edilir. Hattâ arkadaşlar, Ceza Kanununun ikinci maddesi hiç olmasaydı yine kanun makabline teşmil edilemezdi. Ceza Kanununun ikinci maddesinin son fıkrası suçlunun lehine olan sonraki

kanunun makabline teşmili için vaz'edilmiştir. Her kanunun sonunda bu kanun filân tarihten sonra yürürlüğe girer denildikten sonra o tarihten önceki hâdiselere tatbik imkânı yoktur. 6123 sayılı Kanunun sonunda (1.VIII. 1953 tarihinde meriyete giren) denildikten sonra nasıl olurda bu kanundaki 13 ncü madde bu tarihten evvelki hâdiselere, hem de suçlunun aleyhine olarak, tatbik edilir.

Arkadaşlar, en ziyade profesörlerden Taner'in sözlerinden bahsedilmiştir. Halbuki komisyon sözcüsü arkadaşımızın izahı arasında; maddenin metninde makable şümül tasrih edilmediği diye beyanı geçmiştir. Demek ki maddenin metninde makable teşmil zikredilmediği takdirde onun kanaati de bizimkinin aynıdır. Gerek Adalet Komisyonunun çoğunluğunun raporunda ve sözcünün Meclisteki sözlerinde ve gerekse Adalet Bakanının sözlerinde sırf hisse hitabediliyor kanuni ve hukuki tarafı yoktur. Binaenaleyh hakka ve adalete tamamen aykırı olan ve 9 sene çektirilecek bir cezanın 18 sene çektirilmesini gerektiren Adalet Komisyonu çoğunluk raporunun reddedilmesinin çok yerinde olacağını arzla sözüme son veriyorum.

FUAD HULÜSİ DEMİRELLİ (İstanbul) — Efendim, tefsir talebinin lehinde ve aleyhinde konuşan muhterem arkadaşları dikkatle dinledim. Zannediyorum ki, iki taraf mucip sebep serdederken ifrata varmıştır. Zira icra ve infaza mütaallik kanunlar usul hükümleri değildir, usul yalnız usulü muhakemedir, dediler. Halbuki icraya, infaza mütaallik hükümler usul kanunlarındandır. Fakat Ceza Kanunumuzun 13 ncü maddesi cezanın bünyesine iltihak eden, cezanın ıslahı halledenler hakkında müddetini kısaltmayı istihdaf eden hükümleri havidir. Binaenaleyh cezaya iltihak etmiştir. Cezanın bünyesine temas etmektedir. Sırf usuli değildir.

Üçüncü devrede iki günün üç gün, ve dördüncü devrede bir günün de iki gün sayılması, hükmedilen cezanın zatına ve bünyesine iltihak eden hükümlerdendir ve bu İtalya Kanununun cürmün envarı değil, mücrimin tür'lüsü vardır, yolundaki nazariyeye istinadetmesinin neticelelerindenidir. Öyle mücrim vardır ki, mahkûm olduğu müddeti ikmal etmeden dahi devre devre ıslahı halletmiş olur mülâhazasıyla bu hükümleri koymuştur. Bizde bu hüküm yürümedi. Ge-

rek sahibi olan İzzet Akçal arkadaşım, gerekse Komisyon Sözcüsü arkadaşım diyorlar ki, bu 13 ncü maddenin hükümleri Ceza Kanununun tadilatı sırasında ıslahı hal edenin ademikifayetine değil, ancak bunun bazı kimseleri cürüm ikana cesaretlendirdiği, kâfi ve müessir ibret teşkil etmediği noktasından teklifte bulundular ve Yüksek Meclis de bunu bu noktadan kabul etti. Yani cürümler çoğalmasın, bu suretle cezalar hafifliyor, diye halkta bir fikir hâsıl olmasın, cürümler azalsın diye kabul edildi. Yoksa 13 ncü madde ile kabul edilmiş olan rejimin mücrimleri ıslahı hal etmeden tahliye ettiriyor yolunda bir iddia olsaydı bu iddia bir istatistike istanadetmek lâzımgelirdi. Bu yolda 3 ncü, 4 ncü devreden istifade eedrek müddetlerini ikmal etmiş sayılıp ceza evlerinden çıkmış olan mahkûmların ıslahı hal etmediklerini ispat eder vaziyetler olmuştur, denmesi lâzımdı. Halbuki komisyona ve Yüksek Meclisimize, bu Ceza Kanunu tadilatı sırasında böyle bir istatistik getirmediler ve zannetmiyorum ki, o yolda müddetlerini ikmal etmeden bu 13 ncü maddeden istifade ile hapishaneden çıkmış olanların ıslahı hal etmemiş olduklarına dair bir vesika olsun. Binaenaleyh, tadilin sebep ve hikmeti ancak ibreti müessire teşkil etmesi noktasındadır. Yoksa ıslahı hal için kâfi değildir, dememişlerdir.

Demin profesörlerin mütalâalarını dinledik. Tahir Taner arkadaşımız da ıslahı hal meselesine gidiyor. Son tadilden eski rejimin mahkûmları ıslaha kifayetsizliği mefruz olduğunu ileriye sürüyor. Binaenaleyh evvelce mahkûm olanlara bunun teşmili icabeder diyor. Eğer böyle olsaydı belki. Bir de sırf usul meselesi olsaydı yine dediği doğru olabilirdi. Fakat İtalyan Ceza Kanunu şarihlerinden Manjò'nün dediği İtalyan Ceza Kanununun bizim 13 ncü maddeye tekabül eden maddesi hükmü cezanın bünyesine, müddetine taallük etmesi noktasından kanunun ikinci maddesi hükmü buna da şâmilidir. Son tadil bu noktadan cezayı teşdit eden hükümlerden olmakla sırf usuli hükümler diye nazara alınamaz. Binaenaleyh usul hükümleri makable şâmil olduğu gibi bunlar da makable şâmil olsun diye bir noktaya istinadetmek doğru değildir.

Şimdi böyle bir tatbikat oldu ve bir tefsir talebi karşımıza geldi. Tefsir talebi Ceza Kanu-

nunun ikinci maddesinin müphem olduğundan bahsetmiyor, onun tefsiri hakkındaki bir hüküm istiyor. Tatbikat bu maddeye muhalif cereyan ediyor, demek, o maddenin tefsiri mi demektir? Madde sarıhtır. Binaenaleyh, tefsir ile halledilebileceğine âcizane ben şüphe ile bakıyorum. Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun 402 nci maddesi bu meseleyi tamamiyle halle kâfidir. Gerek savcı ve gerek mahkûm mahkemeye müracaat eder, bu 13 ncü madde-deki istifadeyi temin etmesini istihdaf eden bir talepte bulunur. Mahkeme bunun hakkında bir karar ve bu da mercilerden, yani kanun yollarından geçer ve mesele de bu suretle kaza yolu ile halledilmiş olur.

Şimdi ne teklif sahibi müddeiumumi, ne de yüksek heyetiniz mahkemedir. Binaenaleyh, böyle ilmî bir meselede adalet taallûk eden bir meselede Meclisin tutup da sarıh olan bir maddeyi, tatbikat bu maddeye uygun değildir yolunda bir mütalâa beyanı ile bu işi halletmesi doğru olmaz. Bunu mahkemeye bırakmak lâzımdır. Ne deniyor? Tatbikat ikinci maddeye uygun değildir. Ben de âcizane bu fikirdeyim. Arz ettim, dedim ki, bu cezaya taallûk ediyor, Yeni kanun devreleri kaldırmak suretiyle cezayı teşdit etmiştir, binaenaleyh müşeddidi ceza olmuştur, Ceza Kanununun ikinci maddesi hükmünün buna şâmil olması lâzımgelir, bendeniz bu mütalâadayım, burada hâkim yoktur, sizler de hâkim değilsiniz, onun için işi mahkemeye bırakmak doğru olur ve 402 nci madde mucibince halli lâzım gelmektedir, işin. Bu noktayı bildiğim için ve çok ehemmiyetli olduğu için Meclisin bunun hakkında karar vermemesinin bunu adalet merciiine bırakmasının daha uygun olacağı kanaatindeyim (Alkışlar).

İZZET AKÇAL (Rize) — Teklif sahibi sıfatı ile söz istiyorum.

REİS — Teklif sahibi olmanız tercih hakkı vermez. 18 arkadaş söz almıştır, kifayet takriri de gelmiş bulunmaktadır, ama yine tüzük gereğince raporun iki üzerinde, iki lehinde ve iki aleyhinde olmak üzere konuşulması gerekmektedir, şimdiye kadar konuşan arkadaşlar hepsi raporun aleyhinde konuşmuşlardır, bu itibarla görüşmeye devam ediyoruz ve kifayet takririni bu suretle reye arz ediyorum.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Efendim, üzerinde söz istiyorum.

REİS — Sıra Tevfik İleri Beyindir.

TEVFIK İLERİ (Samsun) — Efendim, muvafık olursa sıra ile değilde, aleyhte konuşmak isteyenler tesbit edilsin, iki arkadaş da lehte konuşur, ondan sonra kifayet reye konsun.

REİS — Siz lehte mi konuşacaksınız Nusret Bey?

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Evet.

REİS — Buyurun.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, bir fikrin cezip olması başka şey, haklı olması başka şeydir. İtiraf ederim ki, raporun aleyhinde konuşanların fikri, sathi bir bakışla cazip görünmekte ve sürükleyicidir. Fakat kanaati âcizane göre haklı değildir. Müsaade buyurursanız arkadaşlarımla, kendi fikrime göre, neden yanıldıklarımı ifade edeyim.

Evvelâ rapor aleyhinde bulunan arkadaşlar, ikinci maddedeki «infaz» kelimesine takılıyorlar. Bu kelimenin buradaki mânasının ne olduğunu kendi görüşüme göre ifade edeceğim. Arkadaşlardan belki bendenize de hak veren bulunur.

İkinci maddede deniliyor ki; bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşredilen kanun hükümleri birbirinden farklı ise suçlunun lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur.

Şimdi, tatbik ve infaz için iki misal arz edeceğim. Buradaki (tatbik ve infaz) bunun benzerlerini karşılamak için konmuştur.

Suç işlenmiştir, karar kesinleşmemiş veya henüz karar verilmemiştir. Bu halde eğer kanun lehte olarak değişmemişse suçlunun lehine olan kanun tatbik edilecektir. (Tatbik) kelimesi budur.

Bunun bir de şu şekli vardır : Ceza verilmiştir, suçlu dışardadır, fakat infaz başlamamıştır. Bu arada lehte olarak bir hüküm meriyete girmiştir, infaz kelimesi bunun için konmuştur, yani hüküm katılmış, henüz ceza infaza başlanmıştır. Kanun lehte çıktığı takdirde lehte olan hüküm infaz edilecektir.

İkinci maddedeki (tatbik ve infaz) kelimelerinin mânası budur ve (infaz) kelimesi İtalyanca aslında bulunmadığı halde Türkçe metne bu sebeple konmuştur. Mucip sebep lâyiha-

sı bunu teydetmektedir. Şimdi mesele basit gibi görünüyor. Sözcünün ifadesi ne dereceye kadar kanunun ruhunu ifade eder? Bunda bâzi arkadaşlarım tereddüt ediyor. Adalet Komisyonu, yani Meclis namına bu tasarımı tetkik eden Adalet Komisyonu, hususi bir karar almış, sözcüye direktif vermiştir. Demıştır ki; bu kanunun çıktığı tarihe kadar, infaz edilmiş olan kısım hariç, ondan sonra, suç evvelce inlenmiş olsa dahi, bu kanun hükmü tatbik edilecektir. Bunu böyle ifade et demiş. Sözcünün, komisyonda böyle bir fikir serdedilirse ne cevap vereyim, şeklindeki ihtiyatkârlığı neticesinde komisyon tarafından bu cihet açıkça ifade edilmiştir. Şimdi komisyonun Mecliste ifade edilen bu mütalâası üzerine kanun kabul edilmiştir. Yani kanun vâzının maksadı budur. Bu, hatalı olabilir, arkadaşlar. Binaenaleyh vâzu kanunun sevkettiği her hükmün muhakkak âdil olması icabetmiyebilir. Nitekim tatbikatta aksaklık görülen bir kanunun tadili icabetmektedir. Eğer bu hüküm de bu maksatla mâvakaa uymuyorsa onun da tadili icabeder. Çünkü vâzu kanunun, o kanunu kabul ederken sözcüsünün ifade ettiği maksat, onun maksadıdır.

Şimdi diğer tereddüt edilen noktaya, müktesep hakka geliyorum : Bir müktesep hakkın bahis mevzu olması için, onun bir kanunla mevcut olması şarttır. Bunu izah edeyim ; Bir hâdisedir ki, tatbiki karşı tarafın takdirine kalmıştır, onun hakkında müktesep hak iddia edilemez. Meselâ maddenin tatbikiyle alâkalı 7 000 suçlu vardır. Bunun 400 ü hücrelidir. Ancak bu 7 000 den yalnız 400 ü hakkında bu kanun tatbik edilecektir. Çünkü muvakkat maddede bunun peyderpey tatbik edileceği kabul edilmiştir. Binaenaleyh bu yalnız 400 suçlu hakkında tatbik edilir, geri kalan 6 600 suçlu müktesep hak iddia edemez. Sadece dört yüz şahsın mı müktesep hakkı mevzuubahistir? Hapiste ne kadar kaldıktan sonra suçlular bu yeni ceza evlerine gönderilecek, hangi suç failleri gönderilmeyecek, hangi şartları ihraz eden suçluları bu ceza evlerine gönderilecek? Bu, vekâletin takdirine kalmış bir husustur. Vekâlet suçlunun haline göre oraya gitmesini münasip görürse o zaman gidecektir. Bir hal ki karşı tarafın takdirine bırakılmıştır. Fuad Hulûsi Üstadımız infazın bir usul meselesi olduğunu burada ifade ettiler.

YUSUF KARSLIOĞLU (Yozgad) — Olmadığını ifade ettiler. Kendileri beradadırlar, isterseniz soralım.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Devamla) — Olduğunu. Siz konuşurken ben size müdahale etmedim efendim.

Usuli hükümlerde hakikaten müktesep hak mevzuubahis olamaz. Meselâ ceza usulünde bir değişiklik yapılır, bütün haklar kabul edilerek tatbik edilir ve bu, ondan evvel açılan dâvalara da teşmil edilir. Çünkü usul hükümleri, kanunun en iyi şekilde tatbik edilmesini ve netice vermesini temin için sevkedilmiş hükümlerdir. En mükemmel hükümler kabul edilir ve usulî hükümlerde müktesep hak mevzuubahis olmaz.

Biz ne dedik? Bir gün, iki gün sayılmak suretiyle yapılan infazın ıslah edici tesiri yoktur; memleketi tatmin etmiyor dedik. Bunu değiştirelim dedik. Bu usul yetmiyor dedik. Kâfi gelmiyor dedik. O halde en mükemmel usul budur, bu şekilde infaz edildiği takdirde bu cemiyet ancak bu hükümlerden istifade eder dedik. O halde en mükemmel hükmü, neden on sekiz sene sonra tatbik edeceğiz de bu günden tatbik etmiyeceğiz?

Korunmak istenilen kimdir? Kaatili şusu busu. Yani şu şartlar altında infaz tahakkuk etmiyor diye bir kanaat hâsıl edip tadil ettik diye bu iyi hükmü hemen meriyete koymamız icabetmektedir. Tatbikatta buna karşı verilecek cevap vardır. Onu da müdrükim. Ona rağmen ifade edeyim. Bu da üzerinde durulması icabeden bir noktadır. Tatbikatta bu şekli tatbikin mahzurları da bulunmaktadır. Ceza evinde yatan bir şahıs, meselâ bu kanunun neşrinden bir gün evvel suç işledi diye, onun bir günü, iki gün sayılacak; onun yanı başında yatan suçlu bundan istifade edemeyecektir. İyi bir hüküm kabul ediyoruz, bunu suçluların bir kısmı hakkında tatbik ediyoruz, diğer bir kısmı hakkında tatbik etmiyoruz. Meselâ yer bulunmadığı için bir suçlu bir ceza evine gönderilememiştir, sonradan bir başkası gönderilmiştir. Bu kabul edilirse; birisi için bir hüküm kabul edilecek, bir diğeri için başka bir hüküm kabul edilecektir.

Bir suçlu, 18 sene ceza yediği halde, bir gün evvel suç işliyen dokuz senede çıkacak, bir gün sonra suç işliyen, aynı suçu işlediği halde 18 sene sonra çıkacaktır. Suçlunun 18 sene içeride bu-

lunması lâzımdır. Bu hükmü cemiyet namına bir an evvel tatbik edelim. Ben bu suçlu şahısların gayrikanuni olarak eziyet çekmelerine taraftar değilim. Suçlu suçunu çeksin, fakat kanuni ise çeksin. Benim arzum bu cezanın infaz şeklinin bir usul meselesi olduğu noktasındadır.

İkinci maddede müktesep hak olarak kabul edilen husus, ceza miktarına taa'llûk etmektedir. Bu itibarla kabul ettiğimiz bu usulu kanun sözcüsünün beyaniyle sabit olduğuna ve en iyi hüküm olduğuna göre derhal tatbika geçmenin ve cemiyeti bir an evvel tatmin etmenin lüzumuna kaniim. Adam öldüreği, 6 - 7 sene sonra öldürülenin hısım ve akrabasının karşısında bulundurmak gibi bir felâketten kurtarmak lâzımdır.

REİS — Usul hakkında Feridun Fikri Düşünsel buyurun.

FERİDUN FİKRI DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, müzakere cereyan ederken ve bir karara varmadan önce bir arkadaşımızın mülâhazası üzerine mâruzatta bulunmak istiyorum. Riyaset Makamı tarafından lehte kimse konuşmadı diyerekten...

REİS — Arzettiğim hususu Rifat Taşkın arkadaşımıza hitaben söyledim. Kamutayın kararına bağlıdır. Karar almadan olmaz.

FERİDUN FİKRI DÜŞÜNSEL (Devamla) — Bu müzakerenin selâmeti ve bu kadar münakaşayı mucip bir ihtilâfi gerektiren nokta üzerinde salim bir karara varabilmek için, birbiri ardınca lehte konuşacak iki kişiye söz vermek demek, neticenin her hangi bir tarafa doğru meyletmesine müntehi olabilir, Riyaset Makamını bundan tenzih ederim.

REİS — Teşekkür ederim.

FERİDUN FİKRI DÜŞÜNSEL (Devamla) — Komisyon âzası ve diğer arkadaşlarımızın beyanı, bilhassa Fuad Hulûsi Demirelli arkadaşımızın son dakikada, tefsire mahal yoktur, mahkemeye gitsin, kabilinden yürüttükleri mütalâa ve arkadaşlar tarafından teklif edilen fıkrai tefsiriye'nin 13 ncü maddeye sureti teması bakımından mevzu, nezaket kesbetmiştir. Onun için Yüksek Meclisin, bundan evvel arkadaşlarımızın izah ettikleri üzere, sözcü arkadaşımız komisyondan bir direktif mi, karar mı almıştır belli olmadan ve teklif sahibi arkadaşımızın evvelki beyaniyle sözcünün ifadesi arasında tezat bulunmasından ve bunun tatbikatta şu şekli almasından ve ihti-

lâflar zuhur etmesinden dolayıdır ki, bu işin bütün vücuhu ile, her cihetten, biletraf müzakere edilerek halledilmesi gerekmektedir. Bu itibarla bendeniz kifayet hakkında bir karar almıyarak, ki bu kararın alınmasında da bir zaruret hissetmiyorum, bu işin daha esaslı ve daha etraflı bir şekilde görüşülmesini ve bu itibarla yeterlik takririnin reddini rica ediyorum. Esasen vakit de geçmiştir. Gelecek celseye kaldığı takdirde bu konu üzerinde bütün arkadaşların tetkik ve teemmül imkânını kazanarak daha isabetli bir karar alınmasına hizmet edilmiş olacaktır. Onun için Yüksek Riyaset Makamının daha sabırlı olmalarını rica ve istirham ediyorum.

REİS — Efendim; Tevfik İleri arkadaşımızın usul hakkında yapmış oldukları teklifi tetkik ettik. Bu, Kamutay kararının istihsaline mütevakkıftır. Bu hususta henüz bir karar alınmamıştır.

Ayrıca, kifayet takriri veren arkadaşımız da tekliflerini geri almış olduklarına nazaran, söz sırasına göre görüşmelere devam ediyoruz. Buyurun Rifat Taşkın.

RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım; bu mevzu üzerinde çok durmıyacağım. Arkadaşlarımız mevzuu etraflıca tenvir ettiler. Bilhassa Halil Özyörük üstadımızın vermiş oldukları ders çok kıymetli idi. Yalnız Garo'nun tezine davanarak, Adalet Vekilimizin serdetmiş oldukları ifadeleri doğru bulmadım. Bendeniz, Garo'dan tercüme ettiğim cümleleri okumak istiyorum. Merivette bulunan kanun, bir cezanın infazı tarzını değiştirse, bu kanunun neşrinden evvel işlenmiş suçlara tatbik olunur mu? Bu suali soruyor, kendisi. Burada iki vaziveti nazara almak lâzımdır diyor. Halbuki bizim mevzuu müzakeremiz olan hâdisede bir cihet nazara alındığı halde ikinci cihet nazara alınmamıştır. Garo diyor ki, bir suç hakkında yeni kanun çıktığı zaman maznunları da nazarı dikkate almak lâzımdır. Henüz haklarında kat'i hüküm verilmeyen ve henüz muhakemesi devam edenler için de bu kanun tatbik edilir ve ilâve ediyor : Her iki halde de meselenin şekli halli şudur : Yeni kanun, cezanın tabiatını, mahiyetini değiştirmişse, evvelce işlenmiş olan fiillere tatbik olunmaz. Bu değiştirmede gerek maznunun gerekse mahkûmun en çok lehine olan kaide tatbik olunur. Eğer yeni kanun

yalnız tenfiz sistemini ve usulünü değiştirmiş, mahiyetine ve tabiatına dokunmamışsa, maznun ve mahkûmlara yeni kanunun tatbik olunması icabeder. Bunun için bir misal gösteriyorum. Meselâ şöyle bir adam nefi cezasiyle mahkûm olmuştur ve menfasının yeri de sahilidir. Bu mahkûmiyeti sırasında yeni bir kanun çıkmıştır. Firarlar çok oluyor, önlenecektir. Bu sebeple sahilden 40 kilometre içeriye nakli icabeder. Menfası geriye nakledilecektir. Çünkü kanun mahkûmiyetin tabiatını değiştirmemiştir. Yalnız infaz şeklini değiştirmiştir. Bunda hiç şüphe yoktur. Ama bizim mevzuubahis hâdise, 9 sene gibi ağır cezayı istilzam eden bir suçun mahiyeti ve tabiatını değiştirirken bu kanunun makabline teşmilini aklım almıyor. Binaenaleyh İzzet Akçal arkadaşımızın tetkikatı gayet âlimânadır. Kabulünü rica ederim.

Mâruzatım bundan ibarettir. (Bravo sesleri)

REİS — Ahmet Başbüyük. (Yok sesleri)

Ahmet Gürkan. (Yok sesleri)

Muhlis Tümay. (Yok sesleri)

Kemal Özçoban...

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon) — Efendim, iki tarafı da dinledik. Bir arkadaşımız, 27 arkadaşları ile birlikte bir tefsir talebinde bulunuyor ve diyor ki, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla tadil edilmeden evvelki şekli ile tadilden sonraki kanunun şekli arasında büyük bir fark vardır, kanunun, meriyete girdiği 1 Ağustos 1953 tarihinden sonra işlenmiş suçlara teşmili lâzımgelirken, hatalı bir yolda gildiğinden dolayı tefsiri talebediliyor.

Bir arkadaşımız müstesna, komisyon adına konuşan Şemi Ergin ile Adalet Vekili diyorlar ki, Türk Ceza Kanununun 13 ncu maddesini bir tarafa bırakalım, ikinci maddesinde yazılı olan, yani iki kanunda suçlu lehine olan hüküm tatbik olunurken, maksat cezaya muzaftır, yoksa infazın kaale alınmaması lâzımgelir.

Arkadaşlar, iki tarafın da haklı olan tarafları vardır. Bendeniz, bu hâdise muvacehesinde tefsiri mucip bir hal karşısında değiliz, kanaatindeyim. Bu sözümle de Sayın İzzet Akçal ve arkadaşlarımızın haksız oldukları yolunda bir kanaate sahip değilim ve arkadaşlarımız böyle bir kanaat taşıdığıma zahip olmamalarını rica ederim, arkadaşlarımızın, haklı ola-

rak, sarıh bir hükmün yanlış tatbikını Muhterem Heyetinize duyurmak üzere bu yolu seçtiklerine kaanım.

Tefsir, malûmu âliniz, müphem olan hükümlerin aydınlatılması için huzurunuzda gelmesi icabeden bir yoldur. Arkadaşlarımız teker teker izah ettiler, Türk Ceza Kanununun ikinci maddesinin son fıkrası, bir cürüm ve kaba hat işlendiği zamanın kanunlarının hükmü ile, sonradan neşredilen kanun hükümleri birbirinden farklı ise fa'lin lehine olan kanun tatbik ve infaz olunur. Burada iki taraf da müşterek bir kanaate sahip. Fakat bir noktada ayrılıyorlar. Bir kısım Meclis üyeleri, sarıh olan şu hüküm, yanlış tatbik ediliyor, diyor, fakat Adalet Vekili öyle demiyor, makable teşmil edilir, maznunun lehinde bir ceza mevzuubahis olduğu takdirde diyor, her iki tarafın da haklı oldukları cihet şudur: Gayet sarıh olan bir maddeyi Adalet Vekili yanlış tatbik ediyor, diyorlar ve arkadaşlar gayet sarıh olan maddeyi tefsir için buraya getirmek zorunda kalıyorlar. Bendeniz iki tarafı telif edecek bir yol tutulması kanaatindeyim. Bunu bir önerge ile arz edeceğim. Fakat bundan evvel bu hususta noktai nazarımı izah etmek mecburiyetinde kalıyorum arkadaşlar.

Bütün dünya hukuk sistemleri - medeni olmak şartıyla - ceza hususunda şunu kabal etmişlerdir : Muahhar kanun filvaki mukaddem kanunun hükümlerini cerheder, yokeder, ama sanıkların, suçluların lehine olan hangisi ise o tatbik edilmek şartıyla. Yalnız burada hususi bir mülahaza serdedilmiştir. Eğer muahhar kanun, mukaddem kanun hükümlerini cerh ediyorsa suçlu lehinde olan hüküm tatbik edilir, aleyhte ise tatbik edilmez. Yani o vakit suçlunun suçu işlediği zamanki kanun hükümleri o suçlu hakkında ca-ridir ve onun tatbik edilmesi lâzımdır.

Esasen iki tez ve antitez hakkında, profesörler arasındaki noktai nazarlar çoktan halledilmiştir ve ilim mahiyetinde, ceza hükümlerine metin halinde, madde halinde geçtikten sonra artık burada filân profesör şöyle diyor, falan profesör böyle diyor diye münakaşasını yapmamız beyhude yere vaktinizi israf etmek demek olur.

Vâzı kanun şöyle düşünüyor : Eğer bir mücrim şu suçları işlerse şu kanun müeyyidelerine göre kendisine şu cezaları vereceğim diyor ve cezayı veriyor, ama arkadaşımızın Profesör Tahir

Taner'e atfen okuduğu yazı, cezanın hukuki mahiyeti değişmediği takdirde caridir. Hukuki mahiyet nedir? Bunu küll halinde alacağız. Çok sahibi salâhiyet üstadımın sözlerine tamamiyle iştirak ediyorum. Cezanın hukuki mahiyeti, ceza ile kalmıyor yekdiğerinden ayrılması imkânsız olan ceza ve infaz, yekdiğerini küll halinde mütalâa ile bir hukuki mahiyet arz ediyor. Şu halde arkadaşlar, Taner'in dediği ve Şemi Ergin arkadaşımın buyurduğu gibi, hukuki mahiyette değişiklik olmamak şartıyla bu mütalâayı kabul edebiliriz. Hattâ Taner o kadar ileriye gidiyor ki, tereddüt izhar ediyor. Kanun vâzı, suçluyu tecziye ederim, ıslahı hal etmişse müsamaha ederim, diyor. Bununla beraber bir yerinde titizlikle duruyor. Diyor ki; suçlular, suçların işlendiği zamandaki mevzuat dairesinde tecziye ve infaz edilir. Burada kendilerinin ağır hapis hakkında verdikleri misal üzerinde durmuyorum. Ağır hapse mahkûm olmuş olanın hükmü katiyet kesbetsin veya etmesin, infazı 1 Ağustostan evvel veya sonra başlayacak. Bu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 402 nci maddesine dayanmıyorum. Halbuki o hükme dayanması lâzımgelirdi. En demokratik yol da bu idi. Bunu Adalet Vekili başka tarikle değil bu madde ile bu işi halledebilirdi, fakat bu yolda gitmemiştir.

Binaenaleyh iki fikir, iki mütalâa ve düşünce arasında fark vardır. Bu itibarla İzzet Akçal arkadaşımızın hakları tamamen tezahür etmiş oluyor. Sayın Adalet Bakanının buna muhalif olan müdafaaları, af buyursunlar, gürüktür, yani ispatı yahut müdafaası güç durumda görünüyor.

Arkadaşlar ne yapmalıyız? Bir yol yoktur. Adalet Bakanı tamim etmiş, bu tamimde; ey müddeiumumi, infazı, 1 Ağustos 1953 ten itibaren meriyete girmiş olan kanunun 13 ncü mad-

desine göre yapacaksın diyor. Tatbik edilmiş, infaz edilmiş, yapılacak bir şey yok. Bunları bırakalım, maddemize bakalım, bir kere ok yaddan fırlamıştır; bunu tesbit etmemiz lâzımdır. Adalet Bakanı gayet iyi niyetle, benim kanaatime budur, diyor.

Şu halde bunun tashihi lâzımdır. Bu da tefsir yolu ile olmaz. Tefsir, hükmün müphemiyeti karşısında mevzuubahis olabilir. Halbuki karşımızda gayet açık bir hüküm vardır.

Bu bakımdan benim şöyle bir teklifim vardır, bunu önergemde tesbit etmiş bulunuyorum, yalnız önergemini okumakla iktifa edeceğim.

Türk Ceza Kanununun iki ve on üçüncü maddeleri sarihtir. Bu itibarla tefsiri mucip bir sebep yoktur.

(Tefsiri istenen ikinci maddenin son fıkrası sarih olup mahkûmun aleyhinde olan 6123 sayılı Kanunla muaddel 13 ncü maddenin kanunun neşrinden önce suç işlemlere tatbik yolundaki Adalet Bakanlığı icra ve infaz emri yerinde olmadığı) esbabı mucibesıyla tefsire mahal bulunmadığına karar verilmesini arz ve teklif ederim.

Eğer böyle bir karar verirsek çıkardığımız gayet sarih bir hükmü müphem telâkki etmiş olursunuz ki, buna da hiç kimsenin hakkı yoktur. Şu halde :

Adalet Bakanının yolunu da beğenmediğimize göre B. M. M. nin zımnen tefsiri yahut ihtarı demek olan şu parantez içindeki fıkra ile tefsir talebinin reddi mümkündür, kanaatime göre.

REİS — Vaktin ademimüsaadesine mebni 25 Ocak 1954 Pazartesi günü toplanmak üzere Oturuma son veriyorum.

Kapanma saati : 18,35

5. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORU

1. — *Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, tekel fabrikalarının ve tekel sanayiinin ne sebeple hususi teşebbüs ve sermayeye devredilmediğine dair Başvekâletten olan sorusuna Gümrük ve Tekel Vekili Emin Kalafat ve İşletmeler Vekili Sıtkı Yırcalı'nın yazılı cevapları (6/1287)*

4. XII 1953

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına
Ankara

Yazılı soru - Başbakandan

1. «Varidat temini gayesiyle tesis edilerek bizzat Devlet tarafından işletilmek suretiyle memlekete iş hacmini daraltan, hayatı pahalılaştıran tekel fabrikalarının elverişli şartlarla hususi teşebbüs ve sermayeye devrine taraftar» olan ve Meclis kürsüsünden defatle bunu tekraren teyideden İktidar Hükümeti hangi tekel fabrikalarını hususi teşebbüs ve sermayeye devretmiştir?

2. İçki ve diğer tekel fabrikalarının devrinden feragat edilmesi sebebi nedir?

3. Tekel sanayiinin de aynı şekilde hususi teşebbüs ve sermayeye devredileceği defatle Mecliste alâkalı bakanlar tarafından beyan edilmesine rağmen aradan dört yıla yakın bir zaman geçtiği halde bunlardan hiç birisinin hususi teşebbüse devredilmemiş olması nedendir?

İşbu yazılı soruma aynı şekilde yazılı olarak cevap verilmesini ve gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Zonguldak Milletvekili
Avukat

Abdürrahman Boyacıgiller

T. C.

Gümrük ve Tekel Vekâleti 21 . I . 1954

İnceleme ve Denetleme

Kurulu Başkanlığı

Sayı : 391

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tekel Fabrikalarının ve tekstil sanayiinin hususi teşebbüse devri mevzuunda Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen ve 5 . XII . 1953 tarih ve 1287 sayılı yazı-

lariyle Başvekâlete gönderilen yazılı soru önergesinin vekâletimizi ilgilendiren kısımlarının Başvekil adına tarafımdan cevaplandırılması Başvekâletin 12 . XII . 1953 tarih ve 6/3493 sayılı yazılarıyla vekâletimize bildirilmiş bulunmaktadır.

Bahis mevzuu yazılı soru önergesinin vekâletimizi ilgilendiren kısımları hakkındaki cevabım bağlı olarak takdim edilmiştir.

Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla arz ve rica ederim.

Gümrük ve Tekel Vekili

E. Kalafat

Soru 1. «Varidat temini gayesiyle tesis edilerek bizzat Devlet tarafından işletilmek suretiyle memlekete iş hacmini daraltan, hayatı pahalılaştıran Tekel fabrikalarının elverişli şartlarla hususi teşebbüs ve sermayeye devrine taraftar olan ve Meclis kürsüsünden defatle bunu tekrar teyideden iktidar Hükümeti hangi tekel-fabrikalarını hususi teşebbüse ve sermayeye devretmiştir.»

Cevap ; Devlet tekeli altında bulunan maddelerden hangilerinin tekelden çıkarılacağı ve bu maddeleri imal eden hangi fabrikaların ne gibi şartlarla ve ne zaman hususi teşebbüs ve sermayeye devredilmesinin mümkün olabileceği Hükümetçe üzerinde ehemmiyetle durulan ve tetkine devam edilen bir mevzudur.

Şimdiye kadar yapılan tetkiklerin neticesine göre, ilk merhale olarak kibrit tekelden çıkarılmış ve bu maddenin imal ithal ve yurt içinde satışı serbest bırakılmıştır.

Ancak, kibritin tekelden çıkarılmasına ait kanunun Büyük Millet Meclisinin alâkalı komisyonlarında görüşülmesi sırasında, yurdun kibrit istihlâkine karşılayacak kapasitede olan Tekel İdaresine ait mevcut kibrit fabrikasının hususi teşebbüse devredilmesi, böyle bir devrin Devlet tekeli yerine fiili bir monopol ikame edeceği ve tihassa bugünkü kibrit fiyatlarının muhafazasına imkân olamayacağı mucip sebepleriyle, mahzurlu görülmüş ve satış salâhiyeti veren hüküm kanun lâyihasından çıkarılmıştır.

İlk merhale olarak kibritin tekelden çık-

ılması suretiyle hususi teşebbüs tarafından yeni fabrikalar kurulmasına bilhassa memlekette henüz mevcut olmayan poşet kibrit sanayiinin teessüsüne imkân bahşedilmesi ve ilerde bu sanayi inkişafı ve tekele ait fabrikanın satılmasında bir fiilî monopol vaziyeti ihdas etmiyecek müsait şartların usulünde satış için ayrıca kanuni salâhiyet istenilmesi kararlaştırılmıştır.

Kibritin tekelden çıkarılmasına ait kanunun meriyete girmesinden sonra hususi sermaye tarafından yeni kutu ve poşet kibrit fabrikaları kurulmasına teşebbüs edilmiş ve bu müteşebbislerden bir şirketin faaliyeti ilerlemiş olup kurulacak fabrikanın bir sene sonra faaliyete geçeceğini tahmin etmekteyiz

Soru 2. İçki ve diğer tekell fabrikalarının devrinden feragat edilmesi sebebi nedir?

Cevap : Tekele ait ispirotolu içki fabrikalarının hususi teşebbüse devrinden feragat edilmiş değildir.

Ancak, Hazine ve varidatı ve bilhassa halk sağlığı ile ilgili bulunan ispirotolu içkilerden hangilerinin tekelden çıkarılmasının ve bunlar üzerinde sıhhi, fennî ve malî bakımlardan nasıl bir kontrol sistemi kurulmasının uygun olacağı, birinci soruya verilen cevapta da belirtildiği gibi, yapılmakta olan tetkikler sonunda, anlaşılacak ve ispirotolu içkiler fabrikalarından hangilerinin hususi teşebbüse devrinin mümkün olacağı tesbit edilebilecektir.

Diğer tekell fabrikaları sigara sanayiine ait olup tütünün tekelden çıkarılması bahis mevzuu olmadığından sigara fabrikalarının hususi teşebbüse devri düşünülmemektedir.

T. C.

İşletmeler Vekâleti
Etüd ve Plân Kurulu
Başkanlığı
Özel : 4/48

11 Ocak 1954

Özü : Tekstil sanayiinin hususi teşebbüse devri hak.

T. Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Tekell fabrikalarının ve tekstil sanayiinin ne

sebeple hususi teşebbüs ve sermayeye devredilmediğine dair Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen ve Yüksek Makamınızdan 9 . XII . 1953 tarihli ve 5992 - 13713 sayılı yazı ile Yüksek Başvekâlete gönderilen yazılı soru önergesinin Vekâletimizi ilgilendiren üç numaralı paragrafı ekli olarak takdim kılınan yazıda cevaplandırılmıştır.

Yazılı soru önergesinin diğer hususları hakkında Gümrük ve Tekell Vekâletince karşılık verileceği tabiidir.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

Tekell fabrikalarının ve tekstil sanayiinin hususi teşebbüs ve sermayeye devredilmemesi sebebine dair Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen yazılı soru önergesinin İşletmeler Vekâletini ilgilendiren üç numaralı paragrafı hakkında İşletmeler Vekâletinin Başvekil namına verdiği cevabı :

Sümerbank elinde bulunan tekstil sanayiine ait işletmelerden devletçilik konusundaki telâkilerimiz muvacehesinde hususi teşebbüse devredilebilecek müesseseler bir komisyonca tesbit edilmiş bulunmaktadır. Ancak devir muamelesine başlanabilmesi için 3460 sayılı Kanunun devir mevzuunda bilhassa takdiri kıymet bakımından arzettiği bâzı boşlukların doldurulması icabetmiş ve buna ait çalışmalar da nihayete ermek üzere bulunmuştur. Kaldı ki, bu müddet içinde de gerek Sümerbank gerekse millî bankalar vasıtasıyla hususi teşebbüse bu gibi tesislerin kurulabilmesi için her türlü teknik ve malî yardımlar yapılmış bulunmaktadır. Bunun neticesi olarak 1950 den 1953 sonuna kadar iş adedi artışının % 70 i hususi teşebbüse aittir.

Pamuklu sanayii 260 bin işden 545 bin işe çıkmış,

Yünlü sanayii ise, 50 binden 115 bin işe yükselmiş bulunmaktadır.

Rize Mebusu İzzet Akçal ve 27 arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değişen 2 nci maddesinin son fıkrasının tefsiri hakkında tavrı ve Adalet Komisyonu raporu (4/375)

6 . XI . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı Kanunla değişen 13 ncü maddesinin makale teşmili suretiyle, taayyün eden tatbikat muvacehesinde aynı kanunun ikinci maddesinin son fıkrasının tefsiri talebine ait teklif bağı olarak sunulmuştur.

Muktazasının ifasına müsaadelerini arzederiz.

Konya	Çorum	Yozgad	Rize
M. Obuz	H. A. Vural	Y. Karşoğlu	İ. Akçal
Rize	Rize	Rize	Zonguldak
O. Kavrakoğlu	M. F. Mete	A. Morgül	R. Sivişoğlu
Samsun	Kayseri	Tekirdağ	Manisa
T. İleri	İ. Kirazoğlu	İ. H. Akyüz	S. Mıhçıoğlu
Antalya	Çorum	Zonguldak	Rize
A. Sarıoğlu	Ş. Gürses	A. Yurdabayrak	Z. R. Sporel
Gaziantep	Sivas	Sivas	Kayseri
S. İnal	Ş. Ecevit	İ. Dizdar	K. Gündes
Seyhan	Diyarbakır	Diyarbakır	Afyon Karahisar
Z. Akçal	M. R. Bucak	Y. Azizoglu	A. Veziroğlu
Zonguldak	Diyarbakır	Çorum	Çorum
F. Açıksöz	M. Ekinci	H. Yemenciler	H. Ortakcioğlu

MUCİP SEBEPLER

6123 sayılı Kanun ile değişen Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin sureti tatbiki hakkında Adalet Vekâleti Cumhuriyet Müddeiumumilerine 16 . VII . 1953 tarihinde bir tamim yaparak «Halen cezalarını çekmekte bulunan hükümlülere bu kanunun meriyet mevkiine girdiği 1 . VIII . 1953 tarihinden sonrası için muaddel hükümlerin tatbiki lâzımgeldiğini» bildirmiştir.

13 ncü maddenin 6123 sayılı Kanunla muaddel şekli, üç noktadan cezayı ağırlaştırıcı hükümleri ihtiva etmektedir.

1. Hücre müddetlerini artırmak suretiyle cezanın infazını ağırlaştırmaktadır.

2. Muayyen devrelerde hükümlüler lehine konmuş olan cezayı azaltıcı mahiyetteki prensibi tamamen kaldırmak suretiyle ceza müddetlerini artırmaktadır.

3. Meşrutana tahliye prensibini ağır şartlara bağlamak suretiyle daha ağır esaslara tâbi tutmaktadır.

Adalet Vekâletince yapılan tamim ile bu tamim üzerine taayyün eden tatbikat, Türk Ceza Kanununun ikinci maddesindeki «Suçun işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise, failin lehine olan kanun hükmü tatbik ve infaz olunur.» yolundaki prensibe uygun bulunmamaktadır.

Kanunumuzun mehazı olan İtalyan Ceza Kanununun ikinci maddesinde yalnız «Tatbik» kelimesi mevcut olup «İnfaz» kelimesi bulunmadığı halde her hangi bir tereddüde mahal kalmamak üzere

Ceza Kanunumuzun ikinci maddesine «İnfaz» kelimesi ilâve olunmuş ve bu suretle, sonradan neşrolunan kanunun lehe olan hükümlerinin infaz muamelâtında da, makabline teşmil edilemeyeceği esası kabul edilmiş bulunmaktadır.

Ceza; mahiyeti, müddeti ve infaz şekliyle birlikte bir kül olarak mütalâa edilir. Hükümlünün çekeceği azap ve elem, bunların ağırlığı nispetinde artar. Suçlunun aleyhinde bulunan ağırlaştırıcı hükümleri ihtiva eden 6123 numaralı Kanunun infaza mütaallik 13 ve mütaakıp maddeleri hiçbir sebeple suçun işlendiği zamanda mevcut daha hafif bulunan 765 numaralı Kanun hükmüne tercihan tatbik ve infaz edilemez. Nitekim 6123 numaralı Kanunun Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında, bu husus teklif sahibi tarafından açık olarak tebarüz ettirilmiş ve zabıtlara da geçmiş bulunmaktadır.

Netice : Türk Ceza Kanununun ikinci maddesinin son fıkrası muvacehesinde 6123 numaralı Kanunla tadil olunan infaza mütaallik 13 ve mütaakıp maddelerinin makable şâmil bulunmadığı ve ancak 6123 numaralı Kanunun, meriyete girdiği tarihten sonra suç işliyenlere tatbik edileceği hususunun tesbit olunarak tatbikatın düzeltilmesi için bu tefsir talebi sunulmuştur.

RİZE MEBUSU İZZET AKÇAL VE 27 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Tefsir metni

Türk Ceza Kanununun ikinci maddesinin son fıkrasında «Bir cürüm ve kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur.» yolunda mevzu hüküm muvacehesinde, 6123 sayılı Kanunla değişen Türk Ceza Kanununun infaza mütaallik 13 ve mütaakıp maddeleriyle meşrutan tahliyeye ait tükümler suçlunun aleyhine olarak ağırlaştırılmış bulunduğundan, 6123 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 . VIII . 1953 tarihinden sonra suç işlemiş olanlar hakkında tatbik edilmesi icabeder.

Adalet Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 4/375

Karar No. 13

17. XII. 1953

Yüksek Reisliğe

Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, 6123 sayılı Kanunla değişen Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin, Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi muvacehesinde makable teşmil edilip edilmediği yolundaki tefsir talebi Adalet Vekifi sayın Osman Şevki Çiçekdağ'ın huzuru ile komisyonumuzda müzakere edildi.

Tefsirin mucip sebepleri arasında 6123 sayılı Kanunla değişen Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesi daha ağır hükümleri ihtiva ettiğinden Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi muvacehesinde ağırlaştırıcı hükümlerin makable teşmil edilmemesi icabederken Adalet Vekâletinin yaptığı 16. VII. 1953 tarihli bir tamimle değişik 13 ncü maddenin meriyete girdiği 1. VIII. 1953 tarihinden itibaren tatbik edileceği teşkilâta bildirilmiş olup bu tatbikın hatalı olduğu ve ancak değişen 13 ncü maddenin meriyet tarihinden sonra suç işleyip hüküm yayan hükümlülere tatbik edileceği belirtilmektedir.

Ve yine denilmektedir ki, (Ceza Kanunumuzun mehazı bulunan İtalyan Ceza Kanununun 2 nci maddesinde yalnız tatbik kelimesi mevcut olup infaz kelimesi bulunmadığı halde her hangi bir tereddüde mahal kalmamak üzere Ceza Kanunumuzun 2 nci maddesine infaz kelimesi ilâve olunmuş ve bu suretle sonradan neşrolunan kanunun lehe olan hükümlerinin infaz muamelâtında da makabline teşmil edilemeyeceği esası kabul edilmiş bulunmaktadır).

Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi muvacehesinde ve yukardaki esbabı mucibeye göre değişen 13 ncü maddenin makable teşmil edilip edilmeyeceği mevzuu geniş bir şekilde münakaşa edildi.

Neticede :

Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesinde derpiş edilen hüküm kanunların kabul ettiği cürüm ve kabahatler karşısında o cürüm ve kabahatler için Türk Ceza Kanununun 11 nci maddesinde yazılı cezaların mahiyeti mülâhaza edilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh, 2 nci madde sarahatine göre işlediği zaman kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve işlendikten sonra yapılan bir kanunla cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz.

Eğer işlendiği zaman fiilin suç sayılması sebebi ile bir kimse cezalandırılmış ise bu cezanın icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden ortadan kalkar. Yani suç işlenmemiş addolunur. Maddenin bu fıkrasında tereddüt olmamakla beraber, aynı maddenin son fıkrasında (Bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehine olan kanun tatbik olunur.) demesi karşısında tefsiri talep edenlerin tereddüde düştükleri anlaşılmaktadır.

Kanunun metninde yer almış bulunan tatbik ve infaz tamamı ile cürüm ve kabahatlere karşılık olan kanunlarla derpiş edilen cezalara ait bir hüküm bulunmaktadır.

Buna göre henüz hüküm verilmeden evvel sonradan çıkan Kanunun mevzuubahis fiile terpit ettiği ve Türk Ceza Kanununun 11 nci maddesinde tadat edilen cezalar failin lehine ise hâkim lehte bulunan ceza hükümlerini tatbik eder ve eğer hâkimin hükmünden sonra ve cezanın infazı sırasında meriyete giren kanunun cezai hükümleri failin lehine ise infazı icra eden müessese lehde bulunan kanun hükümlerini yine kanunların çizdiği yoldan gitmek sureti ile infaz eder.

Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesi cürüm ve kabahatlerin mukabili olarak kanunen kabul edilmiş ve 11 nci maddede tadat edilmiş ceza mahiyetini hukuki mânada iktisap etmiş bulunmamaktadır. 13 ncü madde cezaların infaz usulüne ait hükümleri ihtiva etmektedir.

Eğer adli kanunlarımız arasında tedvin edilmiş bir infaz kanunu bulunsa idi, bugün Türk Ceza Kanununun içerisinde yer almış bulunan

13 ve mütaakıp bâzı maddeler bu kanunun içerisinde çıkarılarak infaz kanununun içerisinde yer almış olacaktı. Tabiatıyla ki, o zaman bugün iddia edilen makale teşmil mevzuu 13 ncü madde hakkında dermeyan edilemeyecekti. Bugün 13 ncü maddenin Türk Ceza Kanununun içerisinde yer almış bulunması hiçbir zaman ikinci madde ile hukuki bir alâka ve irtibatının mevcudiyeti neticesine bizi ulaştırmaz.

13 ncü maddenin tadilinde Yüksek Meclise gürdülen gaye infaz hukukunda ve eski 13 ncü maddede kabul edilen istifadeli müddetler neticesinde cemiyet içerisinde ağır bir suç işleyip âme vicdanını rencide eden bir mahkûmun henüz işlediği suçdan dolayı cemiyet içerisindeki menfi tesirleri ve yarattığı teessür zail olmadan ve madur bulunan tarafın veya ailesi efradının zihinlerinden fiilin vukuu ile husule gelen acı kaybolmadan evvel o suç için kanunen muayyen cezadan ve netice itibarıyla hükümlenen müddetten pek azını yatarak cemiyet içerisinde avdet etmiş olması cemiyet içerisinde iyi karşılanmadığı gibi bir hükümlünün cemiyetimizin bünyesi ve ceza evlerinin durumu muvacehesinde henüz salâhihal etmeden çıkan bir hükümlünün yeni yeni cürümlerin ikama sebebiyet verdiği düşünölmüş ve eski 13 ncü madde ile kabul edilen istifa müddetleri kaldırılmış ve kısmen azaltılmış bulunmaktadır.

Şu halde 13 ncü maddenin değiştirilmesinde esas gaye ikidir.

Bunlardan birisi; hükümlünün mevcut 13 ncü maddedeki istifadeli müddetler karşısında selâhihal etmeden cemiyete avdet etmiş olması ve ikinci olarak da bundan cemiyetin mutazarır bulunması keyfiyettir. Burada fert menfaatinin ziyade fertlerin topluluğu ile vücuda gelmiş bulunan cemiyetin yüksek menfaatleri hedef tutulmuş bulunmaktadır.

Bu esbabı mucibe iledir ki cezanın hukuki mahiyetini değiştirmeyip yalnız tenfiz tarzını değiştiren kanun (hilâfına sarahat olmadıkça) yani rejim daha ağır olsa bile cemiyetin yüksek menfaatleri bakımından evvelce hükmedilmiş cezalara da şâmil olabileceği nazariyesini mülâhaza eden Adalet Komisyonu tadile tâbi 13 ncü maddenin meriyete girdiği tarihe kadar mahkûmların eski 13 ncü maddeye göre istifa ettikleri müddetleri tanımış ve 13 ncü madde tadilinin meri-

yete girdiği tarihte bakıye kalan cezaları için 13 ncü maddenin değişen şeklinin tatbik edileceğini kabul etmiş ve komisyon sözcüsü de mezkûr maddenin müzakeresi sırasında infaza mütaallik olan komisyonun bu fikrini Yüksek Mecliste aynen ifade etmiş ve Meclis Umumi Heyetinde de bu fikre muhalefet edilmiyerek tasvîp edilmiş bulunmaktadır.

Şu halde 6123 sayılı Kanunla değişen Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin tatbiki sırasında iddia edildiği veçhile aynı kanunun 2 ncü maddesine aykırı hareket edilmemiş olduğu anlaşılmakla bu bakımdan tefsire mahal olmadığına ekseriyetle karar verilmiştir.

Umumi Heyetin Yüce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reislige sunulur.

Başkan		Sözcü
İzmir		Manisa
Muhalifim		Ş. Ergin
H. Özyörük		
Kâtip		
Balıkesir		Amasya
Karara muhalifim		İ. Olgaç
V. Asena		
Ankara	Aydın	Çanakkale
Muhalifim	N. Geveci	N. Kirişcioğlu
H. Ş. İnce		
Çoruh	Erzurum	İçel
M. Güney	E. Karan	Ş. Tol
İstanbul	Kayseri	Konya
Müstenkifim	Y. Z. Turgut	H. Aydın
A. Moshos		
Maraş		Siird
M. Özsoy		Ş. Türkoğan
Sivas		Tokad
Ş. Ecevit		M. Önal

Muhalefet Şerhi :

6123 sayılı Kanunla değişen 13 ncü maddenin müşeddit ahkâmı ihtiva etmesi sebebiyle makabline şâmil olup olmadığı hususunda hâsıl olan tereddüdün izalesi ve bu hususta tezahür eden birbirine aykırı anlayışların tefsir yoluyla salim bir mecraya ifrağ edilmesini talep eden Rize Mebusu İzzet Akçal'ın tefsir önergesi Adalet Komisyonunca bittetik raporunda gösterilen sebeplerle reddedilmiş bulunmaktadır.

Komisyon ekseriyetinin ret için gösterdi-

ği sebepler beş noktada hulâsa edilebilir.

1. Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesi : Her hangi bir fiili cürmü mukabilinde ceza-yı ihtiva etmemiş bulunmasından dolayı hukuki mânada ceza mahiyetini iktisabetmemiştir. Yalnızca infaz usulüne ait hükümler taşımaktadır.

2. Adli kanunlarımız arasında bir infaz kanunu bulunsaydı bu madde orada yer almış olacaktı ve bu takdirde de makale teşmil edilip edilmemek iddiası ileriye sürülemyecekti.

3. 13 ncü maddenin Ceza Kanununda bulunması ikinci madde ile irtibat ve alâkasının mevcudiyetine delâlet etmez.

4. 13 ncü maddenin 6123 sayılı Kanunla yeni hükümlere inkılâp etmiş bulunmasının asıl sebebi mahkûmların ıslahı hal etmeden cemiyete avdet etmelerine mâni olmak içindir.

5. Komisyon Sözcüsünün Meclis Huzurundaki vâkı beyanı Meclisçe tasvibedilmiş olduğu için bir daha bahis mevzuu edilemez.

Bu sebepler hakikati halde iki prensip üzerinde toplanmaktadır :

[A) İnfaz işi usul hükümlerindedir.

B) 13 ncü maddenin Ceza Kanununda bulunması, mahiyetini değiştirmez. Usul hükümleri makale şâmil bulunduğu için bu maadedeki son değişiklik de evvelki mahkûmiyetleri şümulü dairesine almıştır.]

İnfaz keyfiyetinin usul hükümlerinden bulunduğuna taallük eden düşünüş, kanaatimizece hukuk prensiplerine aykırı ve istidlâli mahiyetinden ileri geçmiyen bir noktai nazar mahsulüdür. Gerek eski ve gerek yeni hukukun esas kaideleri arasında zaten bir tezat aramak beyhudedir. Zira hukukun değişmez kaideleri, her hukuk sisteminde daima kıymet ve mevkiini muhafaza eylemiştir. İcranın, kaza tetimmesinden bulunduğuna ait İslâm hukukundaki kaidenin, modern hukukta da aynen muhafaza edildiğini görmek kabilidir. Modern Garp hukuku, hükmün icra safhasının usuli kaidelerden ibaret olduğu hakkında açık ve sarîh bir nazariye dermeyan etmemiştir. İslâm hukukunda kazanın bir safhası sayılan icra ile bir dâva hakkında verilen hüküm, daima kül halinde görülmekte ve birbirinden ayrılmamaktadır. Bu sebeple icrayı da, hükmü veren hâkimin yerine getirmesi lâzımdır. Düşünülecek olursa bu keyfiyeti başka türlü

mülâhazaya da imkân bulunamaz. Ceza da olsun, hukuk da olsun dâva denilen ve bir hakkın yerine getirilmesi için umumi müzaheret talebinden ibaret bulunan hâdisenin halledilmesini sağlayacak olan netice, yalnızca hakkın hangi tarafta olduğunu beyandan ibaret değildir. Gaye, hakkın yerine getirilmesidir. Bunun içindir ki: Hüküm ile icra birbirini tamamlayan iki safha sayılır ve birinin eksik olması, hakkın ihkakını engelliyen bir hal ve natamam bir safha telâkki edilir.

Hukuki prensip böylece vaz' edilirse artık icra veya infazın usul hükümlerinden sayılmasını derpiş eden telâkkiye de yer verilmemek icabeder.

Bu sebeplerle infaz, bir kanun işi olunca derhal hatıra tebadür eden düşünceinin de-bahis konusu olan 13 ncü maddede Ceza Kanununun 2 nci maddesinin tatbiki olması, bir emrizaruri halini iktisabeder. Filhakika, Ceza Kanunumuzun 2 nci maddesinde mevcut iki hükümden birincisi, kanunda suç sayılmıyan bir husus için kimseye ceza verilmemesi, ikincisi de bir hâdise hakkında birden fazla kanun hükümleri mevcut olduğu takdirde hangisi suçlunun lehinde ise o hükmün tatbik ve infazı lâzımgeleceği esasıdır.

Ceza Kanununun 2 nci maddesi, ceza hukukunda mevcut temel kaidelerden en mühimidir. Bu madde : İtalyan Ceza Kanunundaki aslında : İki hükümden hangisi mahkûmun lehinde ise onun tatbik edileceğini gösterdiği halde : Türk Ceza Kanununda bu hükme bir de infaz kelimesi ilâve edilmiştir. Tatbik kelimesinin tâyin ve tahdidi ceza mukabilinde alınması halinde bunu takibeden infaz kelimesini müteradif elfazdan saymak mümkün olamaz. Ayrı bir mânası ve hükmü bulunmak icabeder.

Kaldiki : Ekseriyet kararında olduğu gibi (Mevzuatımız arasında ayrı bir infaz kanunu olsa idi 13 ncü maddenin bu kanunda yer alması gerekirdi) tarzındaki görüşün de mesnedi olmadığı aşîkârdır. Ekseriyet, bu mucip sebebi ile kendi kendisini ilzam etmektedir. Zira : Mevzuatımız arasında ayrı bir infaz kanununun bulunması, kanun vazının, infaz işini usulü bir muamele saymadığının bâriz bir delili olarak kabul etmek iktiza eder. Biraz evvel arz edildiği gibi 2 nci maddede (Tatbik ve

infaz) diye sarahaten mevcut hükümleri, kemaline sarfetmek icabeylediği takdirde infaz hakkında da sonraki kanun hükmü lehte ise onun tatbiki lâzımgüleceği açıktır.

Şimdi 6123 sayılı Kanunla değişen 13 ncü madde ile ondan evvel mevcut 13 ncü madde hükümlerine göre bir mukayese yapmak icabederse netice şu olur :

Tadil edilen 12 ncü madde hükmü itibari ile meselâ 18 sene ağır hapse mahkûm olan bir kimse 4 devrenin tatbiki sureti ile mahkûm olduğu ceza müddetini 9 sene 4 ay 16 günde tamamladığı halde yeni 13 ncü madde tatbik edilirse 18 seneyi günü gününe çekmesi icabedecektir. Bu netice karşısında 13 ncü maddeyi usul kaidelerinden saymak nasıl mümkün olabilir? Ekseriyetin kararı kabul edilirse çok ağır ve gayriâdilâne neticeler doğacaktır. Bu adeta, bir suçun cezası evvelce 9 sene iken sonra 18 seneye çıkarılsa, 9 seneye mahkûm olup cezasını çekmekte olan kimseye yeni değişiklik sebebi ile 18 sene hapis cezasının çektirilmesi lâzımgülecektir, demek olur.

Ekseriyet kararında bahis konusu edilen diğer sebepler, tamamen âfaki mahiyette olduğu için bunlara hukuk yönünden tağlil edici sebep göstermeye lüzum görmedik.

Komasyon sözcüsünün evvelce 13 ncü maddenin Yüksek Mecliste müzakeresi sırasında söylediği sözler, Adalet Komasyonunu terkibeden zevatın rey ve muvafakati alınmadan kürsüde sorulan bir suale fevren verilmiş bir ce-

vap mahiyetinde olduğu için komasyonu ve binnetice Yüksek Meclisi elbette ilzam edemez.

Kaldı ki : Hatası zâhir olan zanna itibar edilemeyeceği için de sözcü arkadaşımızın bu telâkki ve beyanı el'an ceza evlerinde eski 13 ncü maddeye göre cezasını tamamladığı halde yatmakta bulunan mahkûmların çekmekte oldukları fazla ve haksız cezanın devamına ve müstehikki zararın idamesine sebep olmaması lâzımdır. Devlet olarak ve bilhassa teşriif bir kuvvet olarak büyük Meclisin vazifesi, bütün vatandaşlar hakkında seyyanen adaletin tatbikını temin olduğuna göre haklı olan tefsir talebinin kabul edileceği kanaatinde bulunmaktayız.

Komasyon sözcüsü arkadaşımızın evvelce bu hususta Adalet Komasyonunun muvafakati alınmış olduğu kabul edilse dahi bu keyfiyet yine ne komasyonu ve ne de Büyük Meclisi angaje olmuş bir duruma sokamaz. Nasıl ki bir ay evvel kabul edilmiş bir kanunun, her hangi bir hata sebebi ile değişmesinde hiçbir gayritabiilik mülâhaza edilmemekte ise bu meselede de hak ve adalet icaplarının yerine getirilmesinde, mücerret evvelce izhar edilmiş bir tasvip sebebi ile mahzur mülâhaza edileceğini düşünmek mümkün değildir.

Bu düşünce ve sebeplerle ekseriyet kararına muhalif bulunuyoruz.

Izmir Ankara Balıkesir
Halil Özyörük Hâmid Ş. Ince Vacid Asena